

UN COLIND DE CRĂCIUN
Charles Dickens

În această cărticică fantomatică, m-am străduit să dau viață fantomei unei idei care să nu-i stârnească pe cititorii mei împotriva lor înșiși, pe unii împotriva altora, împotriva acestei sărbători sau împotriva mea. Fie ca ea să bântuie casele lor întru bucurie și nimeni să nu dorească să-i facă de petrecanie.

Prietenul și slujitorul lor devotat,

C.D.

Decembrie 1843

STANȚA ÎNTÎI

Fantoma lui Marley

De la bun început vom spune că Marley murise. Nu există absolut nici o îndoială în privința asta. Certificatul de înmormântare fusese iscălit de preot, de arhivar, de antreprenorul de pompe funebre, de mai-marele cioclilor. Și Scrooge îl iscălise. Iar numele lui Scrooge era o garanție sigură la Bursa din Londra, pentru orice act pe care își punea el semnătura.

Bătrânul Marley era mort ca un cui de ușă, cum spun englezii.

Dar atenție! Cu toate acestea, după știința mea, nu văd de ce-ar fi cu osebire mort un cui de ușă. Eu unul aș socoti mai degrabă cuiul de sicriu cel mai mort dintre toate fiarele. Dar înțelepciunea strămoșilor noștri stă în asemenea vorbe, doar n-o s-o smintesc eu, nevolnicul de mine, căci altminteri praf s-ar alege de țărișoara mea. Îngăduiți-mi, așadar, să repet cu dinadinsul că Marley era mort ca un cui de ușă.

Dar știa oare Scrooge că e mort? De bună seamă că știa. Cum altminteri? Scrooge și cu el erau asociați de nu știu câtă vreme. Scrooge era singurul lui executor testamentar, singurul lui curator, singurul lui reprezentant, singurul lui legatar universal, singurul lui prieten și singurul îndoliat după el. Și nici măcar Scrooge nu a fost prea zguduit de tristul eveniment, ba chiar s-a dovedit a fi un desăvârșit om de afaceri chiar în ziua înmormântării, pe care a oficiat-o cu neîndoios profit.

Pomenind de înmormântarea lui Marley, ajung din nou acolo de unde am început. Nu exista nici o îndoială că Marley murise. Trebuie să se înțeleagă limpede asta, căci altminteri nu mai poate ieși nimic bun din povestirea pe care o voi depăna. Dacă nu suntem pe deplin convinși că tatăl lui Hamlet a murit înainte de a începe piesa, plimbarea lui la ceas de noapte, în bătaia vântului de răsărit, pe propriile lui metereze, nu e cu nimic mai deosebită de apariția bruscă a unui oarecare domn de vârstă mijlocie după lăsarea întunericului, într-un loc vântos la cimitirul Saint Paul, să zicem, pentru a răvăși cu adevărat mintea slabă a fiului lui.

Scrooge nu a șters numele bătrânului Marley de pe firmă. El a rămas acolo mulți ani după aceea, deasupra ușii depozitului: „Scrooge și Marley”. Firma era cunoscută cu numele de „Scrooge și Marley”. Uneori, cei noi în meserie îi spuneau lui Scrooge Scrooge și alteori Marley, dar el răspundea la ambele nume. Pentru el era totuna.

O, dar Scrooge avea mâna scurtă și nouă băieri la pungă. Un ticălos bătrân, hrăpăreț, apucător, lacom, calic, cărpănos, un zgârie-brânză! Dur și tăios precum o cremene din care niciodată n-a izbutit vreun fier să scapere un foc generos, ascuns, ursuz și singuratic ca o stridie. Răceala din el îi îngheța trăsăturile bătrâne, îi pișcă nasul ascuțit, îi zgârcea obrajii, îi înțepenea picioarele, îi înroșea ochii și îi învinețea buzele subțiri; și i se strecura hoțește în glasul găjâit. Pe cap, pe

sprâncene și pe bărbia țepoasă avea promoroacă. Purta pretutindeni cu el propria lui temperatură scăzută, își îngheța biroul în zile de caniculă, și nu înmuia nici cu un grad gerul de Crăciun.

Căldura și frigul de afară îl afectau prea puțin pe Scrooge. Căldura nu-l putea încălzi, frigul iernii nu-i dădea fiori. Nu era vânt mai biciuitor ca el, nu era viscol mai aprig, nici ploaie torențială mai neîndurătoare. Vremea rea nu știa de unde să-l apuce. Ploaia, ninsoarea, grindina, lapovița cele mai năprasnice se puteau lăuda doar cu un singur avantaj față de el. Ele „se abăteau” adesea mai cu milă, dar Scrooge niciodată.

Nimeni nu-l oprea vreodată pe stradă să-i spună cu o figură veselă: „Ce mai faci, dragă Scrooge? Când vii pe la mine?” Nici un cerșetor nu se ruga de el să-i dea un bănuț, nici un copil nu-l întreba cât e ora, nici un bărbat sau femeie nu i-a cerut vreodată lui Scrooge să-i spună care e drumul spre cutare sau cutare loc. Până și câinii orbilor păreau a-l cunoaște, și când îl vedeau că apare, își trăgeau stăpânii în pragul ușilor sau în vreo fundătură, apoi, dădeau din coadă, de parcă ar fi spus: „Mai bine fără ochi decât să vezi lumea cu ochii răi, stăpâne fără lumină!”

Dar ce-i păsa lui Scrooge? Taman asta îi plăcea. Fiindcă el se strecura pe-alături de cărările vieții călcate de mulțime, ținând la distanță orice semn de omenie, isteții îi spuneau lui Scrooge „nebunul”.

Odată, de demult dintre toate zilele bune ale anului, taman în ajunul Crăciunului bătrânul Scrooge își făcea de lucru în casieria lui. Era un ger tăios, înțepător, ba mai era și ceață, îi auzea pe oameni afară, în fundătură, umblând încoace și-ncolo șuierând, lovindu-și mâinile pe piept și tropăind pe lespezile de piatră, ca să se încălzească. Orologiile orașului tocmai bătuseră de trei, dar era deja întuneric bine nu fusese lumină toată ziua și lumânările pâlpâiau în ferestrele birourilor învecinate, ca niște pete roșiatice pe aerul cafeniu care căpătase parcă substanță. Vălătucii de ceață pătrundeau prin fiecare crăpătură și gaură de cheie și într-atât de deasă era, încât, deși fundătura era cât se poate de îngustă, casele de peste drum păreau niște năluci. Văzând cum se lăsa norul acela opac, întunecând totul, puteai să-ți închipui că natura abia își mai trăgea sufletul, răsuflând din greu.

Ușa casieriei lui Scrooge era deschisă ca acesta să fie tot timpul cu ochii pe slujbașul lui, care copia scrisori într-o chilioară prăpădită, un soi de cutie. La Scrooge ardea un foc foarte mic, dar la copist focul era mult mai mic, atât de mic, încât părea dintr-un singur cărbune. Dar nu putea să pună mai mulți, fiindcă Scrooge ținea lada cu cărbuni în odaia lui, așa că, ori de câte ori copistul intra cu lopata, patronul lui prevestea că în curând se vor despărți. După care, copistul își pune pe el șalul alb și încerca să se încălzească la luminare, nefiind însă un om cu o imaginație vie, efortul îi rămânea nerăsplătit.

— Crăciun fericit, unchiule! Domnul să te aibă-n pază! strigă o voce veselă. Era vocea nepotului lui Scrooge, care dădu buzna peste el atât de brusc, încât aceasta fusese primul semn al apropierii lui.

— Ptiu! spuse Scrooge. Astea-s mofturi!

Nepotul ăsta al lui Scrooge se încălzise atât de tare mergând repede prin ceață

și ger, încât strălucea tot, avea o față rumenă și frumoasă, ochii îi scânteiau, iar din gură fi mai ieșeau aburi.

— Crăciunul nu e un moft, unchiule! spuse nepotul lui Scrooge. Sunt sigur că n-ai vrut să spui asta.

— Ba da, spuse Scrooge. Crăciun fericit! Ce drept ai tu să fii fericit? Ce motiv ai tu să fii fericit? Ești destul de sărac.

— Hai, zău, îi răspunse vesel nepotul. Ce drept ai dumneata să fii mohorât? Ce motiv ai dumneata să fii ursuz? Ești destul de bogat.

Întrucât Scrooge nu găsi pe moment alt răspuns mai bun, spuse din nou „Ptiu!”, urmat de „Mofturi.”.

— Nu fi supărat, unchiule! spuse nepotul.

— Cum să nu fiu, îi replică unchiul, când trăiesc în lumea asta de proști? Crăciun fericit! Mare scofală Crăciunul ăsta! E taman vremea când ai de plătit angaralele și n-ai bani; când te pomenești cu un an mai bătrân, dar cu nici un sfânt mai bogat, când îți faci socotelile pe un an întreg și vezi cum te încolțesc cifrele din hârțoage pe douăsprezece luni pline. Dacă ar fi după mine, spuse Scrooge indignat, aș porunci ca fiecăre dobitoc care umblă tot timpul cu „Crăciun fericit!” pe buze să fie fiert în propria lui budincă și îngropat, cu o țeapă împodobită cu globuri înfipțate în inimă. Așa ar merita!

— Unchiule! se rugă de el nepotul.

— Ascultă, nepoate, i-o retează tăios unchiul, ține tu Crăciunul cum vrei și lasă-mă pe mine să-l țin cum vreau.

— Să-l ții? repetă nepotul lui Scrooge. Dar dumneata nu-l ții.

— Atunci lasă-mă să nu-l bag în seamă, spuse Scrooge. Că mult bine îți poate face! Mult bine ți-a făcut până acum!

— Multe lucruri ar fi putut să-mi aducă binele, dar îndrăznesc să spun că n-am tras folos din ele, îi răspunse nepotul. Printre care și Crăciunul. Dar sunt sigur că am socotit întotdeauna vremea Crăciunului, atunci când îi vine sorocul pe lângă respectul ce i se cuvine datorită numelui și obârșiei sale sfinte, dacă se poate judeca în afara acestora, un răstimp fericit, e vremea bunătații, a iertării, a milosteniei, a bucuriei, e singurul răstimp pe care-l cunosc în lungul calendar al anului, când bărbați și femei par să-și deschidă, cu mărinimie, la unison, sufletele ferecate și să se gândească la cei mai prejos decât ei, ca și cum ar fi cu adevărat călători spre mormânt, ca și ei, și nu o altă specie de vietăți, cu alte destinații. De aceea, unchiule, chiar dacă nu mi-a vârat niciodată în buzunar nici un bănuț de aur sau de argint, eu cred că mi-a făcut mult bine și îmi va face mult bine. Și spun Domnul să-l binecuvânteze!

Copistul din Cutie aplaudă fără să vrea. Dar dându-și seama de îndată de necuviința lui, scormoni în foc și stinse de tot ultima scânteie firavă.

— Dacă mai faci vreun zgomot, spuse Scrooge, o să rămâi pe drumuri de Crăciun! Dar văz că știi să potrivești vorbele, conașule, adăugă el întorcându-se către nepotul lui. Nu m-aș mira să ajungi în Parlament.

— Hai, zău, unchiule, nu fi supărat! Vino mine la noi la masă.

Scrooge spuse că pe el l-ar vizita da, chiar așa a spus. Merse până în pânzele albe, mărturisind că numai pe el l-ar vizita.

— Dar de ce? se plânse nepotul lui Scrooge. De ce?

— De ce te-ai însurat? întrebă Scrooge.

— Pentru că m-am îndrăgostit!

— Pentru că te-ai îndrăgostit! mormai Scrooge, de parcă ar fi fost singurul lucru din lume mai ridicol chiar decât un Crăciun fericit. La revedere!

— Unchiule, dar dumneata n-ai venit la mine nici înainte de a se întâmpla asta. De ce socotești c-ar fi un motiv ca să nu vii acum?

— La revedere, spuse Scrooge.

— Nu vreau nimic de la dumneata; nu-ți cer nimic; de ce nu putem fi prieteni?

— La revedere, spuse Scrooge.

— Îmi pare sincer rău că ești atât de hotărât. Nu ne-am certat niciodată, nu te-am necăjit cu nimic. Eu am încercat din respect pentru sărbătoarea Crăciunului și îmi voi păstra buna dispoziție de Crăciun până la sfârșit. Așadar, Crăciun fericit, unchiule!

— La revedere, spuse Scrooge.

— Și un An Nou bun!

— La revedere, spuse Scrooge.

Nepotul ieși din odaie, fără să rostească totuși nici o vorbă urâtă. Se opri la ușa de afară ca să-i ureze sărbători fericite copistului, care, deși murea de frig, îi răspunde cu mai multă căldură decât Scrooge, întorcându-i urările.

— Uite-l și pe-asta, mormăi Scrooge, care-l auzise. Copistul meu câștigă cincisprezece șilingi pe săptămână, are nevastă și familie și vorbește de Crăciun fericit! Eu intru în balamuc!

Lunaticul ăsta, după ce-l conduse pe nepotul lui Scrooge, introduse alți doi oameni. Erau doi domni corpolenți, plăcuți la înfățișare, care stăteau acum, cu capetele descoperite, în biroul lui Scrooge. Țineau în mâini niște registre și hârtii și se înclină în fața lui.

— Firma „Scrooge și Marley”, bănuiesc, spuse unul dintre domni, citind de pe lista lui. Am plăcerea de a vă adresa domnului Scrooge sau domnului Marley?

— Domnul Marley e mort de șapte ani, răspunde Scrooge. Chiar în seara asta se fac șapte ani de când a murit.

— Nu ne îndoim că mărinimia sa este bine reprezentată de asociatul care i-a supraviețuit, spuse domnul, prezentându-și împuternicirea.

Și cu siguranță că era; căci cei doi fuseseră suflete înrudite. Auzind cuvântul fatal „mărinimie”, Scrooge se încruntă, clătină din cap și îi înapoie împuternicirea.

— Domnule Scrooge, la acest ceas de sărbătoare, spuse domnul, scoțând un toc, se cuvine mai mult ca oricând să-i ajutăm pe cât putem pe cei sărmani și nevoiași, apăsați acum de suferință. Mii de oameni sunt lipsiți de cele trebuincioase traiului; sute de mii sunt lipsiți de cele mai mărunte plăceri, domnule.

— Nu mai există pușcării? întrebă Scrooge.

— Sunt multe pușcării, spuse domnul, punând la loc tocul.
— Dar aziluri pentru săraci? se interesă Scrooge. Mai funcționează?
— Funcționează. Eu însă aș dori, îi replică domnul, să nu mai funcționeze.
— Nu mai sunt în vigoare Legea ocnașilor și Legea săracilor? întrebă Scrooge.
— O, ba da, domnule, amândouă sunt foarte des invocate.
— Bravo! După cum vorbești la început, m-am temut că s-a întâmplat ceva și a fost zădărnicită acțiunea lor folositoare, spuse Scrooge. Mă bucură ce-mi spuneți.

— Socotind că ele nu aduc nici pe departe mângâiere creștinească sufletelor și trupurilor celor mulți, îi replică domnul, câțiva dintre noi ne străduim să adunăm fonduri pentru a cumpăra celor sărmani puțină carne și băutură și mijloace de a se încălzi. Am ales această perioadă, pentru că tocmai acum se simt mai aprig lipsurile, iar bogăția se lăfăie mai mult. Cu ce sumă să vă trec?

— Cu nimic! răspunse Scrooge.

— Vreți să rămâneți anonim?

— Vreau să fiu lăsat în pace, spuse Scrooge. Dacă tot mă întrebați ce vreau, iată, domnilor, care e răspunsul meu. Eu unul nu mă veselesc de Crăciun și nu-mi pot îngădui să-i fac pe trândavi să se veselească. Contribui la întreținerea instituțiilor pe care le-am menționat costă destul, iar sărăntocilor acolo le e locul.

— Mulți nu se pot duce acolo, iar mulți ar prefera să moară.

— Dacă preferă să moară, spuse Scrooge, ar face bine să o facă, și să mai scadă așa prisosul de populație. Și, pe deasupra, vă rog să mă scuzați, dar eu nu sunt în situația asta.

— Dar s-ar putea să fiți, remarcă domnul.

— Nu e treaba mea, i-o întoarse Scrooge. Omul trebuie să-și vadă de treburile lui și să nu se amestece în treburile altora. Ale mele nu-mi dau răgaz. La revedere, domnilor!

Văzând limpede că era zadarnic să mai insiste, domnii se retraseră. Scrooge se întoarse la munca lui, cu o părere mult mai bună despre el însuși și într-o dispoziție mai veselă decât îi era în fire.

Între timp, ceața și întunericul se îndesiseră într-atât încât oamenii umblau cu torțe aprinse, oferindu-se să meargă înaintea caleștilor, pentru a le lumina cailor drumul. Străvechea turlă a unei biserici, al cărei clopot vechi și răgușit îl privea întotdeauna prosteste pe Scrooge, dintr-o fereastră gotică ascunsă în zid, se făcu nevăzută și clopotul bătea orele și sferturile din nori, vibrând apoi tremurător, de parcă îi clănțăneau dinții în capul înghețat acolo, sus. Frigul se înteți. Pe strada principală de la colțul fundăturii, câțiva muncitori reparau conductele de gaz. Făcuseră un foc mare într-un vas cu mangal, în jurul căruia se adunaseră o mulțime de bărbați și băietani zdrențăroși, își încălzeau mâinile și clipeau din ochi, fascinați de vâlvătaie. Hidrantul fusese lăsat de izbeliște și apa ce se revărsa din el îngheța acolo tristă, prefăcându-se în țurțuri mizantropici. Lumina strălucitoare din magazine, în care coronițele de Crăciun trosneau în căldura lămpilor din vitrine, îmbujora chipurile palide care treceau prin fața lor. Negoțul

cu păsări și cu coloniale devenise o splendidă glumă, un mirific carnaval care părea să nu aibă nici o legătură cu niște reguli atât de plicticoase cum sunt tocmeala și vânzarea. În maiestuoasa lui reședință oficială, ca o fortăreață, lordul primar al Londrei împărțea porunci celor cincizeci de bucătari și majordomi ai săi, ca să țină Crăciunul așa cum se cuvine în gospodăria unui lord primar, și până si croitorașul pe care-l amendase cu cinci șilingi luna trecută, pentru că se îmbătase și făcuse scandal pe stradă, mesteca budinca pentru a doua zi în mansarda lui, în timp ce slăbănoaga de nevastă-sa dăduse fuga cu copilul să cumpere niște carne de vită.

Dar ceața era tot mai deasă, frigul tot mai aprig. Era un ger pătrunzător, sfredelitor, înțepător. Dacă preabunul Sfânt Dunstan ar fi pișcat puțin nasul Duhului Rău cu o asemenea vreme, în loc să se slujească de armele lui obișnuite, atunci s-ar fi dezlănțuit într-adevăr cu mult folos. Posesorul unui nas turtit și mititel, mușcat și molfăit de frigul lacom precum oasele muscate de câini, se aplecă până la gaura cheii de la ușa lui Scrooge ca să-l încânte cu un colind de Crăciun, dar de cum auzi:

Domnul să vă aibă-n pază,
Și nimic nu vă mâhnească!

Scrooge înșfacă rigla cu atâta elan, că bietul colindător o zbughi speriat, lăsând gaura cheii în seama cetii și a gerului, de-aproape înrudit cu stăpânul casei.

În cele din urmă, sosi și ora de închidere a casieriei, Scrooge coborî fără tragere de inimă de pe scaunul lui, recunoscând tacit această realitate față de copistul plin de speranțe din Cutie, care își stinse pe dată luminarea și își puse pălăria.

— Presupun că o să vrei să fii liber mâine toată ziua, spuse Scrooge.

— Dacă nu vă deranjează, domnule.

— Ba mă deranjează, spuse Scrooge, și nici nu e cinstit. Dacă ți-aș opri pentru asta o jumătate de coroană, pun rămășag că te-ai socoti nedreptățit.

Copistul zâmbi sfios.

— Dar pe mine, spuse Scrooge, nu mă socotești nedreptățit dacă-ti plătesc leafa pe o zi fără să muncești.

Copistul îi aminti că asta se întâmpla doar o dată pe an.

— Halal scuză pentru a buzunări omul de douăzeci și cinci decembrie în fiecare an! spuse Scrooge, încheindu-și paltonul până la bărbie. Dar cred că trebuie să-ți dau liber toată ziua. Ai grijă să fii aici mai devreme poimaine dimineață.

Copistul promise că așa va face; și Scrooge ieși bombănind, închise biroul într-o clipită, și copistul, cu capetele lungi ale șalului său alb fluturându-i pe sub surtuc (căci nu avea palton), se dădu de douăzeci de ori cu sania pe Cornhill, la coada unui șir de băietani, ca să cinstească și el ajunul Crăciunului, și alergă cât îl țineau picioarele până acasă, în Camden Town, ca să joace baba-oarba.

Scrooge luă trista lui masă în obișnuita cârciumă tristă și, după ce citi toate gazetele și își trecu restul serii cu contul lui bancar, se duse acasă să se culce. Locuia în apartamentul ce aparținuse odinioară asociatului său răposat.

Era alcătuit dintr-un șir de odăi întunecoase, aflate într-o clădire ce sta să se prăbușească, din fundul unei curți, atât de nepotrivită acolo, încât cu greu ai fi putut să nu ți-o închipui alergând pe acolo pe când fusese o tânără căsuță, jucându-se de-a v-ați ascunsele cu alte căsuțe și neizbutind să mai găsească ieșirea. Acum era cam bătrână și cam mohorâtă, căci în ea nu locuia nimeni în afară de Scrooge, celelalte odăi fiind închiriate ca birouri. Curtea era atât de întunecată, încât până și Scrooge, care cunoștea fiecare piatră, era nevoit să bâjbâie cu mâinile prin ea. Ceața și gerul frivăluiseră într-atât vechea poartă neagră a casei, încât părea că însuși Duhul Rău al Vremii ședea în prag, cufundat în jalnică meditație.

Este adevărat că ciocănașul de la ușă nu avea nimic neobișnuit, doar că era foarte mare. Este, de asemenea, adevărat că Scrooge îl văzuse, în fiecare seară și dimineață, de când stătea în acel loc, la fel de adevărat era că Scrooge deținea ceea ce se numește imaginație la fel de puțin ca orice locuitor al Londrei, inclusiv cutezăm să spunem membrii corporațiilor, ai consiliului municipal și ai breslelor. Să mai ținem seama și de faptul că Scrooge nu se mai gândise deloc la Marley, din după-amiaza când pomenise ultima oară numele asociatului său, mort în urmă cu șapte ani. Ei, și atunci să-mi explice mie cine poate cum de s-a întâmplat ca Scrooge, după ce a vârat cheia în broască, să vadă în ciocănașul de la ușă, fără ca acesta să fi suferit între timp nici o prefacere, nu un ciocănaș de ușă, ci chipul lui Marley.

Chipul lui Marley. Nu se afla în umbra de nepătruns în care se aflau celelalte obiecte din fundătură, ci avea în jur o lumină sinistă, ca un homar stricat într-un beci întunecos. Nu era o figură furioasă sau feroce, se uita la Scrooge așa cum se uita de obicei Marley: cu niște ochelari fantomatici ridicați pe fruntea sa fantomatică. Părul îi era răvășit într-un mod ciudat, ca de o răsuflare sau de un curent de aer fierbinte, și, deși ochii îi erau larg deschiși, nu se mișcau deloc. Asta, laolaltă cu paloarea lui îl făceau înfricoșător, dar groaza nu părea a fi degajată de propria sa expresie, ci mai degrabă neținând seama de acel chip și nefiind în puterea lui.

Privind ținută acest fenomen, Scrooge văzu din nou ciocănelul de ușă.

N-ar fi adevărat dacă am susține că nu era speriat sau că nu simțea o tulburare grozavă în vine, pe care n-o mai cunoscuse din pruncie. Cu toate acestea, puse mâna pe cheia căreia îi dăduse drumul, o răsuci vajnic, intră și aprinse lumina.

Se opri într-adevăr, șovăind o clipă, înainte de a închide ușa, se uită într-adevăr, prudent, mai întâi pe după ea, de parcă s-ar fi așteptat totuși să se sperie văzând codița de păr a lui Marley apărând în hol. Dar nu era nimic pe dosul ușii în afară de șuruburile și piulițele cu care era fixat ciocănașul, așa că spuse „Ptiu! Ptiu!” și o trânti.

Bubuitura răsună în toată casa. Fiecare odaie de deasupra și fiecare butoi din

pivnițele negustorului de vin de dedesubt păreau să aibă, separat, ecoul său. Scrooge nu era omul care se sperie de ecou. Zăvori ușa, străbătu holul și urcă scara, încet, încet: potrivindu-și lumina în timp ce urca.

Poate vi se întâmplă să vorbiți în dodii, spunând că a respecta o lege proastă abia ieșită din Parlament e o gogomănie la fel de mare ca încercarea de a mâna ditamai trăsura pe o scară zdravănă de odinioară, dar vreau să vă spun că pe scara aceea puteați urca ditamai dricul, și încă de-a latul, cu oiștea spre perete și cu portiera spre balustradă, și ați fi izbutit foarte ușor. Era destul de lată pentru așa ceva, ba mai rămânea și loc, și poate de aceea lui Scrooge i se năzări că vede un dric urcând în fața lui în întuneric. Nici jumătate de duzină de felinare cu gaz de pe stradă n-ar fi luminat suficient holul de la intrare, așa că vă puteți închipui că lumina de seua a lui Scrooge nu spulbera nicidecum întunecimea.

Dar Scrooge continua să urce fără să-i pese câtuși de puțin, întunericul nu costă bani și asta îi plăcea lui Scrooge. Dar înainte de a închide ușa lui cea grea, dădu o raită prin odăi ca să se asigure că totul e bine. Il îmboldea la asta amintirea chipului care mai zăbovea în mintea lui.

Odaia de zi, dormitorul, debaraua cu vechituri. Toate în rânduială. Nimeni sub masă, nimeni sub canapea, un foc mic în cămin, lingura și blidul pregătite, și cratița cu terci de ovăz (Scrooge suferea de guturai) pe plită. Nimeni sub pat, nimeni în șifonier, nimeni în halatul care atârna într-o poziție suspectă pe perete. Debaraua cu vechituri, ca de obicei. Grătare vechi de cămin, încălțări vechi, două coșuri pentru pește, un lavoar pe trei picioare și un vătrai.

Închise mulțumit ușa și se încuie înăuntru, încuie de două ori, ceea ce nu-i era în obicei. Ocrotit astfel de orice surpriză, își scoase fularul, își puse halatul și papucii, apoi scufia de noapte și se așeză în fața focului să-și mănânce terciul.

Era cu adevărat un foc tare prăpădit, o nimica toată pentru o noapte atât de geroasă. Era nevoit să stea cocârjat lângă el ca să simtă un pic de căldură de la o mână de cărbuni. Căminul era vechi, construit cu mult timp în urmă de un olandez și acoperit tot cu niște plăci ciudate de faianță olandeză cu ilustrații din Biblie. Erau acolo Cain și Abel, fiicele faraonului, regine din Saba, îngeri vestitori coborând prin văzduh pe nori ca niște saltele de puf, Abraham, Belșatari, apostoli pornind pe mare într-un fel de untiere, sute de figuri care să-i ademenească gândurile; și totuși chipul lui Marley, mort de șapte ani, apărea ca toiagul străvechiului profet și înghițea tot. Dacă fiecare placă netedă de faianță ar fi fost la început goală, având darul de a alcătui pe suprafața sa o imagine din frânturile dezlânate ale gândurilor lui, pe fiecare dintre ele s-ar fi văzut o copie a capului bătrânului Marley.

— Mofturi! spuse Scrooge și străbătu odaia de-a curmezișul.

După ce se mai învărti un timp prin ea, se așeză din nou, rezemându-și capul de speteaza scaunului, privirea îi căzu pe clopoțel, un clopoțel atârnat în odaie, nefolosit de mult, care comunica, în scopuri acum uitate, cu o încăpere de la ultimul etaj al clădirii. Cu nemăsurată uimire și cu o frică stranie, inexplicabilă, văzu cum clopoțelul începe să se legene. Se legăna atât de lin în lăcașul lui, că

abia de scotea vreun sunet, dar în curând începu să sune tare și, o dată cu el, toți clopoștii din casă.

O ținură așa poate jumătate de minut sau un minut, dar păru un ceas. Apoi clopoștii încetară să sune toți deodată, așa cum începuseră, după care se auzi un zornăit, undeva departe, dedesubt, de parcă cineva târa după el un lanț greu peste butoaiile din pivnița neguțătorului de vinuri. Atunci Scrooge își aminti că auzise spunându-se că în casele bânuite de fantome, acestea târăsc lanțuri după ele.

Ușa pivniței se dădu de perete cu o bubuitură și atunci auzi un zgomot și mai puternic la etajele de dedesubt, urcă scara, apoi se apropie de ușa lui.

— Mofturi! Mofturi! spuse Scrooge. Eu nu cred!

Și totuși se schimbă la față, când, fără a se opri, fantoma trecu prin ușa grea și pătrunse în odaie, în văzul lui. În clipa când intră, flacăra muribundă se învioră, de parcă ar fi strigat: „O cunosc! E fantoma lui Marley!”, după care se micșoră din nou.

Același chip, leit. Marley cu codița lui de păr, cu jiletca, nădragii și ghetetele pe care i le știa, canafurile acestora din urmă erau zbârlite ca și codița lui, ca și pulpanele jileticii, ca și părul de pe cap. Lanțul pe care îl târa era prins în jurul taliei. Era lung și răsucit în jurul lui ca o coadă, și era alcătuit (Scrooge îl cercetă cu de-amănuntul) din casete de bani, chei, lacăte, registre, înscrisuri și pungi grele, din oțel. Corpul îi era străveziu, cercetându-l cu privirea, Scrooge văzu prin jiletca lui cei doi nasturi de la spate.

Scrooge auzise adesea că Marley n-avea inimă, dar nu crezuse până în clipa aceea, când se vedea că nu avea nici măruntaie.

Dar nu, tot nu credea. Deși cerceta pe toate părțile stafia și o vedea stând în fața lui, deși simțea frigul din ochii ei reci ca moartea, și, deși observă chiar și țesătura broboadei îndoite și înfășurate în jurul capului și bărbiei, acoperământ pe care nu-l zărise înainte, tot nu-i venea să creadă și se împotriva simțurilor lui.

— Ce mai e și asta? spuse Scrooge, caustic și rece ca întotdeauna. Ce vrei de la mine?

— Multe vreau!

Era vocea lui Marley, fără îndoială.

— Cine ești?

— Întrebă-mă cine am fost.

— Bine, atunci cine ai fost? spuse Scrooge ridicând vocea. Ești năzuroasă, pentru o nălucă! Era să spună „ca o nălucă”, dar renunță, părându-i-se mai potrivit cum spusese.

— În viață am fost asociatul tău, Jacob Marley.

— Poți să... poți să șezi? întrebă Scrooge, privind-l bănuitor.

— Pot.

— Șezi, atunci.

Scrooge pusese întrebarea, neștiind dacă o fantomă atât de străvezie s-ar putea pomeni în situația de a se așeza pe un scaun; și socotea că, în cazul în care ar fi fost cu neputință, acest lucru ar necesita o explicație stânjenitoare. Dar fantoma se

așeză de cealaltă parte a căminului, de parcă era ceva obișnuit pentru ea.

— Nu crezi în mine, remarcă fantoma.

— Nu, spuse Scrooge.

— Ce dovadă vrei să-ți dau despre adevărata mea existență, în afara simțurilor tale?

— Nu știu, spuse Scrooge.

— De ce te îndoiești de simțurile tale?

— Pentru că orice nimic le afectează, spuse Scrooge. Un ușor deranjament stomacal face din ele niște șarlatani. Poate că ești o bucățică nedigerată de carne de vită, un bob de muștar, o fărâmă de brânză, o părticică dintr-un cartof nefiert. Orice-ai fi, în loc să semeni teamă, semeni cu o zeamă.

Scrooge nu prea avea obiceiul să facă glume, și nici nu se simțea deloc vesel în sufletul lui, în clipa aceea. Adevărul este că încerca să facă pe deșteptul ca să-și abată atenția și să-și înăbușe spaima; căci glasul vedeniei îi îngheța sângele în vine.

Scrooge simțea că, dacă ar sta o clipă în tăcere, privind ochii aceia neclintiți și împăienjeniți, s-ar termina cu el. Infricoșător era și faptul că vedenia răspânda în jurul ei o atmosferă de infern. Scrooge însuși n-o simțea, dar ea exista neîndoios; căci, deși fantoma ședea perfect nemișcată, părul ei, pulpanele și canafurile tot mai fluturau, de parcă ele umflau aburii fierbinți ieșiți dintr-un cuptor.

— Vezi scobitoarea asta? spuse Scrooge, grăbindu-se să atace din nou, din motivul mai înainte pomenit, și dorind, fie și numai pentru o secundă, să abată de la persoana lui privirea împietrită a plăsmuirii.

— Văd, răspuse fantoma.

— Nu te uiți la ea, spuse Scrooge.

— Cu toate acestea, o văd, spuse fantoma.

— Ei bine, îi răspuse Scrooge, e suficient s-o înghit, și tot restul zilelor mele voi fi prigonit de o oaste de draci, toți de mine născociți. Mofturi, îți spun eu, mofturi!

Auzind acestea, arătarea scoase un groaznic urlet și își scutură lanțul cu un zgomot atât de sinistru și de înfricoșător, că Scrooge se ținu strâns de scaun, ca să nu cadă, leșinat. Dar și mai tare se înspăimântă, când stafia își scoase bandajul din jurul capului și falca inferioară îi căzu pe piept!

Scrooge se lăsă în genunchi și își îngropa fața în mâini.

— Indurare! spuse el. De ce mă chinui, cumplită plăsmuire?

— Tu, om cu minte pământeană, răspuse fantoma, crezi sau nu în mine?

— Cred, spuse Scrooge. Trebuie să cred. Dar de ce umblă duhurile pe pământ și de ce vin la mine?

— Duhul fiecărui om, răspuse fantoma, e sortit să umble printre semenii lui și să călătorească hăt-departe, dacă duhul nu se arată în timpul vieții, este condamnat s-o facă după moarte. E blestemat să rățăcească prin lume vai, mie! și să fie martor la ceea ce nu poate fi părtaș, dar ar fi putut să fie, pe pământ, și să aducă fericirea!

Năluca scoase din nou un urlet, își scutură lanțul și își frânse mâinile fantomatice.

— Văd că ești în lanțuri, spuse Scrooge, tremurând. De ce?

— Port lanțul pe care l-am făcut în viață, răspuse fantoma. L-am alcătuit za cu za, metru cu metru, m-am încins cu el din propria mea vrere și din propria mea vrere îl port. Ți se pare cumva ciudată alcătuirea lui?

Scrooge tremura tot mai tare.

— Și nu știi oare, continuă fantoma, cât cântărește și cât de lung este puternicul lanț pe care-l duci tu însuși? Era taman la fel de greu și de lung ca acesta, în ajunul de Crăciun de acum șapte ani. De atunci ai mai trudit la el. E un lanț solid!

Scrooge se uită pe lângă el pe podea, așteptându-se să se vadă înconjurat de vreo cincizeci, șazeci de stâneni de cablu de fier, dar nu văzu nimic.

— Jacob, îl imploră el. Bătrâne Jacob Marley, mai povestește-mi. Spune-mi vorbe de mângâiere, Jacob!

— Nu-ți pot aduce mângâiere, răspuse fantoma. Ea vine din alte țărâhuri, Ebenezer Scrooge, și e adusă de alți mesageri, altor feluri de oameni. Nici nu pot să-ți spun ce-aș vrea. Doar încă puțin, atât mi-e îngăduit. Nu mă pot odihni, nu pot sta, nu pot zăbovi nicăieri. Duhul meu n-a mers niciodată mai departe de casieria noastră bagă de seamă! În timpul vieții, duhul meu nu a hălăduit niciodată dincolo de hotarele înguste ale viziunii noastre în care mânuiam banii, și în fața mea se aștern călătorii anevoioase!

Ori de câte ori cădea pe gânduri, Scrooge avea obiceiul să-și vâre mâinile în buzunarele pantalonilor. Chibzuind la vorbele fantomei, așa făcu și acum, dar fără a-și ridica privirea și rămânând îngenunchat.

— Ai umblat cu încetineală, Jacob, remarcă Scrooge, ca un om de afaceri, deși cu oarecare umilință și respect.

— Cu încetineală! repetă fantoma.

— Ești mort de șapte ani, cugetă Scrooge. Și ai călătorit atâta vreme!

— Tot timpul, spuse fantoma. N-am cunoscut pace, nici odihnă. Doar chinul neîncetat al căinței.

— Călătorești repede?

— Pe aripile vântului, răspuse fantoma.

— Bag seamă că ai străbătut cale lungă în șapte ani, spuse Scrooge.

Auzind acestea, fantoma slobozi iarăși un urlet și își zăngăni lanțul atât de crâncen în liniștea de mormânt a nopții, încât paznicul ar fi avut motive să-l întemnițeze pentru tulburarea ordinii publice.

— O, ființă captivă, legată și de două ori încătușată, strigă stafia, oare nu ai cunoștință de veacurile de trudă neîncetată a unor făpturi nemuritoare, căci acest pământ trebuie să intre în veșnicie înainte ca binele de care este în stare să înflorească pe deplin? Oare nu ai cunoștință că orice duh creștin care trudește cu bună-credință în mica lui lume, oricare ar fi aceasta, descoperă că viața lui muritoare e prea scurtă pentru nemărginitele sale prilejuri de a aduce foloase?

Oare nu ai cunoștință că, oricât de amarnic te-ai căi, nu poți îndrepta răul făcut, când nu apuci mâna pe care ți-o întinde viața? Și totuși așa am făcut eu! O, vai, așa am făcut eu!

— Dar tu ți-ai văzut întotdeauna cu pricepere de îndatoririle tale, Jacob, șovăi Scrooge, care începea să se gândească la el însuși.

— Îndatoriri! strigă fantoma frângându-și iarăși mâinile. Omenirea era îndatorirea mea. Binele tuturor era îndatorirea mea, mărinimia, milostenia, îndurarea și bunătatea erau toate îndatoririle mele. Treburile legate de meșteșugul meu erau doar un strop de apă în cuprinzătorul ocean al îndatoririlor mele!

Își întinse lanțul de-a lungul brațelor, de parcă el era singura pricină a zadarnicei sale suferințe, și apoi îl trânti din nou cu furie pe jos.

— La vremea aceasta din anul care se scurge, spuse năluca, sufăr cel mai mult. De ce am trecut prin mulțimile de semeni ai mei cu ochii plecați și nu i-am ridicat niciodată spre acea stea binecuvântată care i-a călăuzit pe cei înțelepți spre o casă sărmană? Nu erau oare cămine sărace spre care să mă poarte și pe mine lumina sa?

Scrooge era foarte speriat auzind că năluca o ținea tot așa și începu să tremure îngrozitor.

— Ascultă-mă! strigă fantoma. Răgazul meu se-apropie de sfârșit!

— Ascult, spuse Scrooge. Dar nu fi rău cu mine! Nu folosi vorbe întortocheate, Jacob! Te rog!

— Nu știu să-ți spun cum de mă înfățișez acum ție în forma în care mă vezi. Am stat zile de-a rândul nevăzut lângă tine.

Nu era o idee prea plăcută. Pe Scrooge îl trecură fiori și își șterse nădușeala de pe frunte.

— Nu e nicidecum partea cea mai ușoară a pedepsei mele, continuă fantoma. Mă aflu în noaptea asta aici pentru a te preveni că încă mai ai un prilej și o speranță de a nu-mi împărtăși soarta. Un prilej și o speranță pe care ți le ofer eu, Ebenezer.

— Întotdeauna mi-ai fost un prieten bun, spuse Scrooge. Îți mulțumesc.

— Vei fi vizitat, reluă fantoma, de trei duhuri.

Lui Scrooge îi căzu fața, aproape la fel de jos cât îi căzuse fantomei falca.

— Acestea ar fi prilejul și speranța de care ai pomenit, Jacob? întrebă el cu glas șovăitor.

— Da.

— Cred că... m-aș lipsi de ele, spuse Scrooge.

— Dacă ele nu te vizitează, spuse fantoma, nu poți spera să ocolești cărarea pe care am pășit eu. Așteaptă-l pe primul mâine, când clopotul va bate de unu.

— Nu s-ar putea să vină toți odată, ca să scap mai repede, Jacob? încercă Scrooge.

— Așteaptă-l pe cel de-al doilea în noaptea următoare, la aceeași oră. Pe cel de-al treilea, în noaptea următoare, după ce va înceta răsunetul ultimei bătăi de ora douăsprezece. Pe mine n-ai să mă mai vezi, și ai grijă, spre binele tău, să nu uiți ce s-a petrecut între noi!

După ce rosti aceste vorbe, năluca își luă de pe masă broboada și se înfășură cu ea în jurul capului, cum fusese mai înainte. Scrooge prinse de veste după clămpănitul pe care-l produsese dinții săi când fălcile fură prinse în bandaj. Cuteză să-și ridice din nou privirea și îl văzu pe vizitatorul supranatural stând în fata lui cu spatele drept și cu lanțul aruncat peste și în jurul brațului.

Arătarea se îndepărtă de el, cu spatele, și, la fiecare pas al ei, fereastra se ridica un pic, așa încât, când năluca ajunsese la ea, era larg deschisă.

Îi făcu semn lui Scrooge să se apropie, și el se supuse. Când erau la doi pași unul de celălalt, fantoma lui Marley își ridică mâinile, prevenindu-l să nu se mai apropie. Scrooge rămase pe loc.

Mai mult de uimire și de spaimă, decât ca un gest de supunere: căci, o dată cu ridicarea mâinii, îi pătrunseră în auz un haos de zgomote din văzduh, vaiete și regrete incoerente, strigăte de jale neînchipuit de triste și pline de căință. După ce ascultă o clipă, năluca se alătură aceluia bocet îndurerat și își luă zborul în noaptea pustie și întunecată.

Scrooge se duse la fereastră, disperat în curiozitatea lui. Privi afară.

Văzduhul era plin de stafii, care se vânzoleau de colo-colo, cuprinse de neastâmpăr și zorite, gemând tot timpul. Fiecare avea lanțuri, ca fantoma lui Marley, câteva (erau poate guverne vinovate) erau legate laolaltă, nici una nu era liberă. Multe îi erau cunoscute lui Scrooge de pe vremea când erau vii. Fusese foarte apropiat de o fantomă bătrână, îmbrăcată cu un surtuc alb, cu un seif de fier monstruos atârnat de gleznă, care plângea sfâșietor, pentru că nu putea ajuta o femeie necăjită cu un prunc, pe care îi vedea dedesubt, în pragul unei uși. Era limpede că suferința lor venea din aceea că doreau să intervină, cu gând bun, în viața oamenilor, dar își pierduseră pentru totdeauna această putere.

Scrooge nu-și dădu seama dacă aceste fapte se pierdută în ceață sau dacă ceața îi învăluia. Dar atât ele, cât și glasurile lor spectrale dispărură deodată, și noaptea redeveni ceea ce fusese când venise el acasă.

Scrooge închise fereastra și cercetă ușa prin care intrase fantoma. Era încuiată de două ori, așa cum o încuiase cu propriile lui mâini, și zăvoarele erau neatînse. Dădu să spună „Mofturi!”, dar se opri la prima silabă. Și simțind, din pricina emoțiilor suferite, a oboselii de peste zi, a privirii aruncate în Lumea Nevăzută sau a plicticoasei conversații cu fantoma, o mare nevoie de odihnă, se băgă direct în pat, fără să se mai dezbrace, și adormi pe loc.

STANȚA A DOUA

Primul dintre cele trei duhuri

Când Scrooge se trezi, era atât de întuneric, că, privind din pat, abia putea desluși geamul străveziu de pereții opaci ai odăii lui. Se căznea să străpungă întunecimea cu ochii lui de cămătar, când clopotele unei biserici din apropiere bătură cele patru sferturi. Își încorda auzul ca să audă ora.

Spre marea lui uimire, clopotul cel greu trecu de șase și de șapte, trecu și de opt, și tot așa, până la douăsprezece, apoi se opri. Douăsprezece! Când se culcase, era două și ceva. Ceasul se stricase. O fi intrat vreun țințur în mecanism. Douăsprezece!

Duse mâna la arcul ceasului cu repetiție, pentru a corecta orologiul acela fără noimă. Micul lui puls iute bătă douăsprezece, și se opri.

— Dar nu e cu puțință, spuse Scrooge, să fi dormit o zi întreagă și încă o bucată bună din noaptea următoare. Nu e cu puțință să se fi petrecut ceva cu soarele, iar acum să fie douăsprezece ziua!

Ideea aceasta îl sperie, așa că se dădu jos din pat și băjbâi până la fereastră. Fu nevoit să șteargă geamul înghețat cu mâneca halatului de casă, ca să poată vedea ceva, dar văzu foarte puțin. Nu desluși decât că ceața era la fel de deasă și că era un frig cumplit, că nu se auzeau oameni alergând încoace și-ncolo și producând vânzoleală, cum fără îndoială s-ar fi întâmplat, dacă noaptea ar fi alungat ziua cea luminoasă, punând stăpânire pe lume. Asta era o mare ușurare pentru el, fiindcă „la trei zile după primirea acestei polițe, achitați domnului Ebenezer Scrooge sau ordonanței sale" și așa mai departe, ar fi rămas zălog în Statele Unite dacă nu mai avea cum să numere zilele.

Scrooge se urcă din nou în pat și se gândi și iar se gândi, se gândi în fel și chip și tot nu putu să priceapă o iotă. Cu cât se gândea mai mult, cu atât mai nedumerit era, și cu cât se străduia mai mult să nu se gândească, mai dihai se gândea. Fantoma lui Marley nu-i dădea pace deloc. Ori de câte ori se convingea în sinea lui, după matură chibzuință, că totul fusese un vis, gândurile îi fugeau din nou înapoi, ca un arc puternic care, după ce i s-a dat drumul, revine la prima poziție, punându-și aceeași întrebare și răsucind-o pe toate părțile : „A fost sau nu un vis!

Scrooge zăcu în starea aceasta până ce clopotele mai bătură trei sferturi, când își aminti pe neașteptate că fantoma îi anunțase o vizită după ce clopotul va bate de unu. Se hotărî să stea treaz până ce va trece ora, și, având în vedere că nu putea să adoarmă, așa cum nu putea nici să ajungă în rai, era probabil cea mai înțeleaptă soluție care-i stătea în puțință.

Sfertul dură atât de mult, încât trase încă o dată concluzia că ațipise probabil fără să-și dea seama și nu mai auzise ceasul, în cele din urmă, ajunsese la urechile sale ciulite.

- Ding, dong!
- Și un sfert, spuse Scrooge, numărând.
- Ding, dong!
- Și jumătate, spuse Scrooge.
- Ding, dong!
- Fără un sfert, spuse Scrooge.
- Ding, dong!
- A bătut ora! spuse victorios Scrooge. E lucru sigur!

Vorbise înainte de a bate clopotul ora, pe care o bătu acum, anunțând cu un dangăt profund, întunecat, găunos și melancolic, UNU. De îndată, în odaia străfulgera o lumină și draperiile patului se dădură la o parte.

Draperiile patului fură date la o parte de o mână, vă spun eu. Nu draperiile de la picioarele lui, nici draperiile de la spatele lui, ci acelea spre care îi era întoarsă fața. Draperiile patului erau date la o parte, și Scrooge, holbându-se într-o poziție pe jumătate culcată, se trezi față-n față cu vizitatorul nepământeian care le trăsese, la fel de aproape de el cum sunt eu acum de voi, și eu să știți că sunt cu sufletul alături de voi.

Era o siluetă ciudată ca de copil: și totuși nu chiar de copil, ci mai degrabă de moșneag văzut prin mijloace supranaturale, ceea ce dădea impresia că se retrăgea tot mai departe, micșorându-se până la dimensiunile unui copil. Părul, care-i atârna pe ceafă și pe spate, era alb, ca al unui bătrân; și totuși fața n-avea un rid pe ea, iar pielea îi era fragedă ca un boboc. Brațele erau foarte lungi și musculoase, mâinile, la fel, ca și cum ar fi fost neobișnuit de puternice. Picioarele și tălpile, de o formă delicată, erau ca și brațele, dezgolite. Purta o tunică de un alb imaculat, iar în jurul taliei avea o centură strălucitoare, cu un luciu frumos. Ținea în mână o ramură de ilice verde, proaspătă, și într-un ciudat contrast cu acel simbol al iernii, avea poalele veșmântului tivite cu flori de vară. Dar cel mai ciudat lucru era că din creștetul capului îi țâșnea un fascicol limpede și sclipitor de lumină, datorită căruia toate acestea se vedeau, și care era fără îndoială motivul pentru care folosea, în momentele de plictiseală, o scufie în chip de formidabil stingător, pe care o ținea acum sub braț.

Și totuși nici asta nu era trăsătura sa cea mai ciudată, observă Scrooge privindu-l tot mai atent. Căci, pe măsură ce îi sclipea și-i scânteia centura, ba într-o parte, ba într-alta, astfel încât acolo unde la un moment dat era lumină în momentul următor era întuneric, însăși silueta suferea diverse fluctuații, ba era ceva cu un braț, ba ceva cu un picior, ba cu douăzeci de picioare, ba o pereche de picioare fără cap, ba un cap fără trup, iar aceste părți care se descompuneau nu alcătuiau niciodată un contur vizibil în bezna adâncă în care se topeau. Și chiar în timp ce se petrecea acest miracol, vizitatorul era din nou el însuși, limpede și deslușit, întotdeauna.

— Dumneata, domnule, ești duhul a cărui apariție mi-a fost vestită? întrebă Scrooge.

- Eu sunt!

Glasul era blând și duios. Bizar de firav, de parcă n-ar fi fost lângă el, ci undeva, departe.

— Cine ești și cu ce te îndeletnicești? se interesă Scrooge.

— Sunt Fantoma Crăciunurilor Trecute.

— A trecutului de demult? întrebă Scrooge, ținând seama de statura lui pitică.

— Nu. A trecutului tău.

Dacă l-ar fi întrebat cineva, Scrooge poate că n-ar fi știut să-i spună de ce, dar simțea o aprigă dorință de a vedea duhul cu scufia pe cap și îl rugă să se acopere.

— Cum?! exclamă fantoma, vrei să stingi atât de curând, cu mâini pământene, lumina pe care o dau eu? Nu e de-ajuns că ești unul dintre cei ale căror patimi au făcut această scufie și m-au silit atâta amar de ani s-o port îndesată pe frunte!

Scrooge negă respectuos că ar fi intenționat să-l jignească sau că ar fi avut cunoștință să-i „fi tras scufia pe ochi” duhului, cu bună știință, vreodată în viața lui. Își făcu apoi curaj să întrebe ce treburi îl aduseseră acolo.

— Binele tău, spuse fantoma.

Scrooge își exprimă recunoștința, dar asta nu-l împiedică să-și spună în sinea lui că o noapte de odihnă netulburată i-ar fi fost de mai mult folos. Probabil că duhul l-o fi auzit ce gândește, căci spuse imediat:

— Atunci, plângerile tale. Ia seama! își întinse mâna puternică în timp ce vorbea și îl apucă ușor de braț.

— Ridică-te și urmează-mă!

Scrooge s-ar fi văicărit zadarnic că pe vremea aceea și la acel ceas din noapte o plimbare nu era deloc potrivită, că patul era cald și că termometrul arăta multe grade sub zero afară, că era îmbrăcat subțire, fiind doar în papuci, halat și scufie de noapte; și că era deja răcit. Nu se putea împotrivi strânsorii lui, deși era blândă ca a unei mâini de femeie. Se ridică, dar, băgând de seamă că duhul se îndrepta spre fereastră, îi apucă veșmântul, rugându-se de el.

— Sunt muritor, protestă Scrooge, și pot să cad.

— Îngăduie atingerea mâinii mele aici, spuse duhul, punându-i-o pe inimă, și vei fi susținut nu doar acum!

În timp ce rosti aceste vorbe, trecură prin zid și se pomeniră pe un drum de țară deschis, mărginit de câmpuri pe fiecare parte. Orașul dispăruse cu totul. Nu se zărea nici urmă de el. O dată cu el dispăruseră și întunericul și ceața, căci era o zi de iarnă rece, senină, cu zăpadă pe jos.

— Doamne Dumnezeu! spuse Scrooge, încleștându-și mâinile în timp ce se uită în jur. În locul acesta am crescut! Aici am copilărit!

Duhul îl privi cu blândețe. Bătrânul îi simțea încă vag atingerea, deși fusese ușoară și trecătoare. Era asaltat de o mie de miresme care pluteau în aer, fiecare legată de o mie de gânduri, speranțe, bucurii și griji, de mult de tot uitate!

— Îți tremură buzele, spuse duhul. Și ce ai pe obraz?

Scrooge mormăi, cu o ciudată jenă în glas, că e un coș, și se rugă de fantomă să-l ducă unde pofteste.

— Îți amintești drumul? întrebă duhul.

— Cum să nu mi-l amintesc? strigă înflăcărat Scrooge. As putea să-l urmez legat la ochi.

— Ciudat că l-ai uitat atâția ani! remarcă fantoma. Hai să mergem.

Porniră pe drum și Scrooge recunoștea fiecare poartă, fiecare stâlp, fiecare copac, până ce în depărtare se ivi un mic târg, cu podul și biserica lui, cu râul lui șerpuitor. Văzură câțiva ponei flocoși venind în trap spre ei, purtând în spinare niște băieți care strigau spre alți băieți aflați în șarete și căruțe mânate de fermieri. Toți băieții erau voioși și strigau unii la alții, până ce câmpurile late se umplură de melodii vesele, făcând aerul răcoros să rădă auzindu-le.

— Acestea sunt doar umbrele celor care au fost, spuse fantoma. Nu ne simt prezența.

Voioșii călători veniră spre ei, și în timp ce veneau, Scrooge îi recunoscuse și îi numi pe fiecare. De ce oare se bucura peste măsură să-i vadă? De ce îi sticleau ochii reci și de ce îi tresaltă inima când ei trecură prin fața lui? De ce oare era fericit auzindu-i că își urează Crăciun fericit când se despărteau la răscruci și pe drumuri lăturalnice, ducându-se la casele lor? Ce însemna Crăciun fericit pentru Scrooge? Naiba să-l ia de Crăciun fericit! Lui nu-i adusesese niciodată nimic bun!

— Școala nu e cu totul părăsită, spuse fantoma, încă mai e acolo un copil singuratic, uitat de prietenii lui.

Scrooge spuse că știa. Și suspină.

Părăsiră drumul mare, luând-o pe un drumeag bine cunoscut de Scrooge, și ajunseră în curând la un conac din cărămidă roșie ștearsă, cu o cupolă pe acoperiș, o sfârlează de vânt în vârf și un clopot atârând în ea. Era o casă mare, dar ajunsă acum o ruină, căci acareturile sale erau puțin folosite, pereții erau umezi și mucegăiți, geamurile sparte și porțile căzute. În grajd umblau țanțoș și cloncănind niște păsări, iar șoproanele pentru trăsuri și șurile erau năpădite de iarbă. Nici înăuntru nu mai era mare lucru care să amintească de starea ei de odinioară; căci, pătrunzând în holul mohorât și aruncând o privire prin ușile deschise ale multor încăperi, văzură că erau mari, friguroase și cu puține mobile. Se simțea un miros de pământ, de pustietate glacială, care îi evoca prea multe treziri la lumina luminării și nu prea multă mâncare.

Cei doi, duhul și Scrooge, străbătură holul, îndreptându-se spre o ușă din dosul casei. Se deschise în fața lor, dând la iveală o încăpere lungă, pustie și tristă, pe care șirurile de bănci și de pupitre urâte, din lemn de brad, o făceau să pară și mai pustie. La unul din pupitre, un băiat singuratic citea lângă un foc firav, Scrooge se așeză pe o bancă și plânse văzându-se pe el însuși, așa cum fusese, o biată ființă uitată.

Ecourile tănuite ale casei, chițăiturile și forfota șoarecilor din dosul lambriurilor, picăturile ce se scurgeau din cișmeaua pe jumătate dezghețată din curtea mohorâtă din spate, leneșul balans al ușii unei magazii goale, trosnetele focului, toate acestea îi înmuieră inima lui Scrooge, slobozindu-i și mai tare lacrimile.

Duhul îi atinse brațul, arătând spre binele său mai tânăr, absorbit de lectură.

Deodată, un bărbat cu vesminte străine, care se vedea limpede, miraculos de real, apăru la fereastră, cu un topor vârât în centură și ducând de frâu un măgar încărcat cu lemne.

— Ia uite, este Ali Baba! exclamă Scrooge fascinat. Bătrânul și cinstitul Ali Baba, dragul de el! Da, da, îmi amintesc! Odată, de Crăciun, când copilul singuratic de acolo a rămas în școala părăsită, el a apărut de-adevăratelea, pentru prima dată, chiar așa. Bietul băiat! Și Valentin, spuse Scrooge. Și sălbaticul lui frate, Orson; uite-i! Și cum îl cheamă? cel care a fost lăsat în izmene, dormind, la poarta Damascului; nu-l vezi? Și grăjdarul sultanului, răsturnat de duhurile rele; uite-l cum stă în cap! Așa-i trebuie! îmi pare bine. De ce s-a însurat tocmai el cu prințesa?

Dacă l-ar fi auzit pe Scrooge, risipindu-și toată ardoarea în asemenea subiecte, cu un glas cu totul neobișnuit, între râs și plâns, și dacă ar fi văzut fața lui luminată și emoționată, tare s-ar mai fi minunat partenerii lui de afaceri din Londra.

— Uite-l pe Papagal! strigă Scrooge. Uite-l acolo, cel cu corp verde și coadă galbenă și un fel de salată verde în creștet! Sărmane Robin Crusoe, l-a strigat când s-a întors acasă, după ce a navigat în jurul insulei. „Sărmane Robin Crusoe, pe unde-ai umblat, Robin Crusoe?” Omul a crezut că visa, dar nu visa. Era Papagalul, să știi. Uite-l și pe Vineri, aleargă de rupe pământul spre golfuleț! Hei! Alo! Hei-ho!

Apoi, trecând iute la o altă stare, trecere foarte străină caracterului său, spuse, compătimitându-și sinele lui de odinioară, „Bietul băiat!”, și se porni iar pe plâns.

— Aș vrea..., murmură Scrooge, bătând mâna în buzunar și uitându-se în jur, după ce își șterse ochii cu manșeta. Dar e prea târziu.

— Ce s-a întâmplat? întrebă duhul.

— Nimic, spuse Scrooge. Nimic. Noaptea trecută, un băiețel mi-a cântat un colind de Crăciun la ușă. As vrea să-i fi dat ceva: asta-i tot.

Duhul zâmbi, cufundat în gânduri, și spuse, fluturând mâna:

— Hai să mai vedem și un alt Crăciun!

Sinele de odinioară al lui Scrooge crescuseră la auzul acestor cuvinte și încăperea deveni ceva mai întunecată și mai murdară. Lambriurile se scorojiră, geamurile crăpăra și din tavan căzură bucăți de moloz, scoțând la iveală șipcile dezgolite, dar cum se petrecură toate acestea, Scrooge nu știu, așa cum nu știm nici noi. Știa doar că era foarte adevărat, că toate se petrecuseră chiar așa; că el era din nou singur, în timp ce toți ceilalți băieți plecaseră acasă, să-și petreacă frumoasa vacanță.

Nu mai citea; se plimba disperat de colo-colo. Scrooge se uită la duh și, clătănând trist din cap, privi neliniștit spre ușă.

Aceasta se deschise și o fetiță, mult mai mică decât băiatul, dădu buzna și, încolăcindu-și brațele de gâtul lui, i se adresă cu: „Dragul meu, iubitul meu frate!”

— Am venit să te iau acasă, dragul meu frate! spuse copila, bătând din palmele micuțe și îndoindu-se de râs. Te duc acasă, acasă, acasă!

— Acasă, micuța mea Fan? repetă băiatul.

— Da, spuse copila, în culmea bucuriei. Acasă, pentru totdeauna. Acasă, de acum în vecii vecilor! Tata e mult mai bun decât era și acasă e ca în rai! Mi-a vorbit atât de duios într-o noapte minunată când m-am dus la culcare, că nu m-am temut să-l mai întreb încă o dată dacă poți să vii acasă, și el a spus da, poți să vii, și m-a trimis cu trăsura să te aduc. Și o să fii bărbat! spuse copila, deschizând ochii. Și n-ai să te mai întorci niciodată aici. Dar mai întâi o să fim împreună tot Crăciunul și o să ne veselim cum nu s-a mai veselit nimeni pe lume!

— Ești o femeiușcă pe cinste, micuța mea Fan! exclamă băiatul.

Ea bătu din palme și râse și încercă să-l mângâie pe cap, dar, fiind prea mică, râse din nou și se ridică pe vârfuri ca să-l sărute. Apoi începu să-l tragă, în nerăbdarea ei copilărească, spre ușă, iar el, bucuros să plece, o însoți.

O voce înfricoșătoare strigă pe hol:

— Coboară bagajul conașului Scrooge, acolo!

Și în hol își făcu apariția însuși directorul școlii, care îl străfulgera pe conașul Scrooge cu o privire condescendentă feroce și îl înspăimântă îngrozitor dând mâna cu el. Îl conduse apoi pe el și pe sora lui într-un salon, care arăta întocmai ca un vechi puț, înghețat cum nu s-a mai văzut, căci hărțile de pe perete, precum și globurile ceresc și pământesc de la ferestre erau ca de ceară, din cauza frigului. Aici, scoase un clondir cu un vin ciudat de deschis la culoare și o bucată de prăjitură ciudat de vârtoasă și administra tinerilor câteva doze din aceste delicatose: în același timp, trimise afară un slujitor costeliv să ofere un păhărel cu „ceva” poștalionului, care răspunse că îi mulțumește domnului, dar, dacă era din același butoi din care mai gustase, preferă să se lipsească. Cufărul conașului Scrooge fiind între timp legat de copertina trăsुरii, copiii își luară rămas-bun de la director, cu multă tragere de inimă, apoi se urcară în trăsura și porniră veseli pe alea din grădină; roțile se învârteau repede, improșcând ca un pulverizator promoroaca și zăpada de pe frunzele întunecate ale plantelor perene.

— A fost întotdeauna o faptură delicată, pe care o putea doborî și cea mai mică adiere, spuse fantoma. Dar avea o inimă mare!

— Într-adevăr, spuse Scrooge printre lacrimi. Ai dreptate. Nu tăgăduiesc asta, duhule, Doamne ferește!

— Era femeie în toată firea când a murit, spuse fantoma, și parcă a avut și copii.

— Un copil, preciză Scrooge.

— Adevărat, spuse fantoma. Nepotul tău! Scrooge părea cam tulburat și răspunse scurt:

— Da.

Deși lăsaseră școala în urma lor chiar în clipa aceea, se aflau acum pe străzile aglomerate ale unui oraș mare, pe care treceau înapoi și-ncolo călători ca niște umbre; pe care, căruțe și calești, ca niște umbre se îmbulzeau să-și croiască drum și de unde răzbătea toată zarva și forfota unui oraș adevărat. Prăvăliile împodobite arătau limpede că și aici era din nou Crăciun; dar era seară și străzile erau luminate.

Fantoma se opri la ușa unui depozit și îl întrebă pe Scrooge dacă îl cunoaște.

— Cum să nu-l cunosc! spuse Scrooge. Doar am fost ucenic aici!

Intrară. Văzând un domn bătrân cu o perucă velșă, care ședea la un pupitru atât de înalt, încât, dacă ar fi fost cu câțiva centimetri și mai înalt, ar fi dat cu capul de tavan, Scrooge strigă, cuprins de o mare emoție :

— Ia uite! Bătrânul Fezziwig! Binecuvântată fie inima lui! Fezziwig e iarăși viu!

Bătrânul Fezziwig puse jos tocul și își ridică privirea spre ceas, care arăta ora șapte. Își frecă mâinile, își aranja surtucul voluminos, răsede din tot trupul, de la încălțări și până la organul generozității lui, și strigă cu un glas plăcut, mios, bogat, plin, jovial:

— Iuhu! Ia uită-te! Ebenezer! Dick!

Sinele de odinioară al lui Scrooge, care era acum un tânăr adolescent, intră vioi, însoțit de colegul lui de ucenicie.

— E Dick Wilkins, de bună seamă! îi spuse Scrooge fantomei. Doamne-ajută, el e! Uite-l! Dick era foarte atașat de mine. Bietul Dick! Vai, vai, vai!

— Iuhu, băieți, spuse Fezziwig. Nu se mai muncește în seara asta. E ajunul Crăciunului, Dick. E Crăciun, Ebenezer! Uite acuși punem obloanele, strigă bătrânul Fezziwig, bătând tare din palme, cât ai zice pește!

Nu v-ar fi venit să credeți cu câtă râvnă se puseră cei doi băieți pe treabă! Dădură buzna în stradă cu obloanele unu, doi, trei le prinseră sus în lăcașurile lor patru, cinci, șase le puseră drugii și îi bătură șapte, opt, nouă și se întoarseră, înainte s-ajungeți voi cu numărătoarea până la doisprezece, gâfâind ca niște cai de curse.

— Hop și-așa! strigă bătrânul Fezziwig, coborându-se de la pupitrul lui înalt cu o extraordinară sprinteneală. Faceți curățenie, flăcăi, să se facă loc aici! Hop și-așa, Dick, fii vioi, Ebenezer!

Curățenie! Ar fi curățat orice, puteau să curețe orice, sub privirea bătrânului Fezziwig. Treaba fu făcută într-un minut. Tot ce se putea deplasa fu ascuns vederii, de parcă ar fi fost alungat din viața publică pentru totdeauna, podeaua fu măturată și stropită, fitilele lămpilor potrivite, cărbunii îngrămădiți pe foc, și depozitul se prefăcu într-o sală de bal confortabilă, caldă, uscată și luminoasă, așa cum ți-ai dori să vezi într-o noapte de iarnă.

Și iată că intră un scripcar cu o partitură, care se urcă la pupitrul cel mareț și făcu din el o orchestră, care suna precum cincizeci de stomacuri tulburate. Iată că intră doamna Fezziwig, cu un zâmbet larg, adevărat. Iată că intrară cele trei domnișoare Fezziwig, surâzătoare și drăgălașe. Iată că intrară cei șase tineri cu inimile zdrobite de ele. Iată că intrară toți tinerii și toate tinerele care lucrau acolo. Iată că intră fata-n casă, cu vărul ei, brutarul. Iată că intră bucătăreasa, cu bunul prieten al fratelui ei, lăptarul. Iată că intră băiatul de peste drum, bănuț că nu primea destulă mâncare de la stăpânul lui, încercând să se ascundă în spatele fetei de la a doua casă după cea de alături, care se dovedise că fusese trasă de urechi de stăpâna ei. Intrară cu toții, unul după celălalt, unii cu sfială, alții cu îndrăzneală,

unii cu grație, alții cu stânjeneală, unii împingând, alții trăgând, toți intrară, în toate felurile și în toate chipurile. Și se prinseră în dans, douăzeci de perechi deodată; făcură jumătate de cerc și apoi se răsuciră în cealaltă direcție, veniră spre mijloc, apoi se îndepărtară din nou, se învârtiră și se învârtiră, grupându-se după cum îi trăgea ața, vechea pereche care conducea la început dansul apărea mereu unde nu trebuia, o nouă pereche conducea apoi dansul, luând-o de la capăt, de îndată ce ajungeau acolo, în sfârșit, toate perechile conduceau dansul și nici una de pe margini nu putea să le ajute! Când se ajunsese în acest punct, bătrânul Fezziwig bătu din palme ca să oprească dansul strigând „Bravo!”, iar scripcarul își cufundă fața înfierbântată într-o oală cu bere neagră, adusă acolo taman în acest scop. Dar disprețuind odihna, își făcu din nou apariția și reîncepu pe loc să cânte, deși nu mai erau dansatori, ca și cum celălalt scripcar fusese dus acasă vlăguit, pe o targa, iar el era unul proaspăt, hotărât mai degrabă să piară decât să-l mai vadă-n ochi.

Și iarăși dansară și se jucară gajuri, și iarăși dans și tort, vin fier și o halcă mare de friptură rece, o bucată mare de răcitură fiartă și plăcinte cu carne și multă, multă bere. Dar surpriza cea mare a serii veni după friptură și răcitură, când scripcarul (mare pezevenghi, băgați de seamă! Era dintre cei pe care nici voi, nici eu nu l-am fi putut învăța meseria, că și-o cunoștea el bine!) atacă Sir Roger de Coverley. Atunci, bătrânul Fezziwig o pofți la dans pe doamna Fezziwig. Și ei conduseră dansul, un dans pe cinste, făcut parcă anume pentru ei, în ritm de trei pătrimi și cu douăzeci de perechi ca parteneri; oameni cu care nu era de glumit, oameni care dansau în draci, nu umblau, că nici nu știau.

Dar să fi fost de două ori mai mulți ba chiar de patru ori bătrânul Fezziwig tot s-ar fi măsurat cu ei, și doamna Fezziwig așijderea. Cât despre ea, era o parteneră vrednică de el, în toate sensurile cuvântului. Dacă asta nu e o laudă grozavă, spuneți-mi voi una mai grozavă și o s-o folosesc. Din gambele lui Fezziwig părea să iasă o lumină adevărată. Străluceau ca niște luni, pretutindeni, printre dansatori. N-ai fi putut prevedea, în nici o clipă anume, ce se va întâmpla cu ele. Și după ce bătrânul Fezziwig și doamna Fezziwig executară întregul dans înaintați și retrageți-vă, ambele mâini spre partener, plecăciune și reverență, piruetă, podul și din nou înapoi, la locurile voastre Fezziwig făcu foarfecă o făcu cu atâta dibăcie, încât parcă ar fi clipit din picioare, și apoi reveni pe podea, fără să se clatine nici un pic.

Când ceasul bătu de unsprezece, balul familial se sparse. Domnul și doamna Fezziwig își luară poziția, de fiecare parte a ușii, și strânseră mâna fiecărei persoane, pe rând, pe măsură ce aceasta, fie bărbat, fie femeie, ieșea, urându-i un Crăciun fericit. După ce toți plecaseră în afara celor doi ucenici, procedară la fel și cu ei; și astfel, glasurile voioase se îndepărtară și flăcăii se băgară în paturile lor, care erau sub o tejghea, în dosul prăvăliei.

În tot acest timp, Scrooge se comportase ca un om ieșit din minți. Inima și sufletul lui erau în scena aceea, cu sinele lui de odinioară. Confirma tot, își amintea tot, se bucura de tot și era cuprins de cea mai ciudată agitație.

Abia acum, după ce fețele fericite, cea a sinelui său de odinioară și cea a lui Dick, se întoarseră, își aduse aminte de duh și își dădu seama că îl privea fără înconjur, în timp ce lumina de pe capul lui strălucea foarte tare.

— E o nimica toată, spuse duhul, să trezești recunoștința prostimii.

— O nimica toată! repetă Scrooge.

Duhul îi făcu semn să-i asculte pe cei doi ucenici care se întreceau în laude la adresa lui Fezziwig; și după ce ascultă, spuse :

— Ba e nimica toată! N-a cheltuit decât câteva lire din banii voștri muritori: probabil vreo trei, patru. Merită laude doar pentru atât?

— Nu-i vorba de asta, spuse Scrooge, înfierbântat de această observație și vorbind, fără să-și dea seama, ca sinele lui de odinioară, nu ca sinele de mai târziu. Nu-i vorba de asta, duhule. Stă în puterea lui de a ne face fericiți sau nefericiți, de a ne face slujba ușoară sau împovărătoare, de a face din ea o plăcere sau un chin. Puterea lui poate că stă în cuvinte și priviri, în lucruri atât de vagi și neînsemnate, încât e cu neputință să le pui una sub alta și să le aduni: și atunci...? Fericirea pe care o împarte el e la fel de mare ca și cum ar fi costat o avere.

Simți privirea duhului și se opri.

— Ce s-a întâmplat? întrebă duhul.

— Nimic deosebit, spuse Scrooge.

— Parcă s-a întâmplat totuși ceva, insistă duhul.

— Nu, spuse Scrooge. Nu. As vrea să-i pot spune o vorbă, două, copistului meu, chiar în clipa asta. Atâta tot.

Sinele lui de odinioară stinse lămpile, în timp ce el își exprima această dorință; Scrooge și duhul erau din nou, unul lângă celălalt, afară.

— Răgazul meu se apropie de sfârșit, observă duhul. Repede!

Îndemnul nu i se adresa lui Scrooge sau altei ființe vizibile, dar își făcu de îndată efectul. Căci Scrooge se văzu din nou pe el însuși. Acum era mai în vârstă, un bărbat matur. Nu avea încă întipărite pe față liniile aspre și rigide din anii următori, dar începuse să capete semnele grijilor și ale zgârceniei. Avea o nerăbdare, o lăcomie, un neastâmpăr în ochii în care se citea că năravul prinsese rădăcini și peste care avea să se lase umbra copacului tot mai înalt.

Nu era singur. Ședea lângă o tânără blondă cu o rochie de doliu, în ochii ei erau lacrimi, ce scânteiau în lumina pe care o răspândea Duhul Crăciunurilor Trecute.

— Contează prea puțin, spuse ea încetișor. Pentru tine, foarte puțin. Un alt idol mi-a luat locul, și dacă el va putea să-ți aducă voie bună și mângâiere de acum încolo, așa cum aș fi încercat eu s-o fac, nu am motiv de îngrijorare.

— Ce idol ți-a luat locul? interveni el.

— Un idol de aur.

— Asta e rânduiala dreaptă a lumii! spuse el. Cu nimic nu e ea mai necruțătoare decât e cu sărăcia și nimic nu condamnă ea mai mult, cu vorba, decât goana după avere.

— Te temi prea mult de lume, îi replică tânăra cu blândețe. Toate celelalte

speranțe ale tale s-au contopit în speranța de a nu risca niciodată să-ți reproșeze sărăcia. Am văzut cum te-ai lepădat pe rând de năzuințele nobile, până ce patima de căpetenie. Câștigul, a pus stăpânire pe tine. Nu-i așa?

— Și ce dacă? Îi răspuse el. Chiar dacă as fi devenit atât de înțelept, ce-i cu asta? Față de tine nu m-am schimbat.

Ea clătină din cap.

— M-am schimbat?

— Învoiala noastră este veche. A fost făcută pe când amândoi eram sărmani și mulțumiți de soarta noastră, până ce va sosi și vremea când ne vom spori bunurile pământene prin hărnicia noastră răbdătoare. Te-ai schimbat, într-adevăr. Când am făcut învoiala, erai alt om.

— Eram un copil, spuse el enervat.

— Chiar inima ta îți spune că nu erai ceea ce ești acum, răspuse ea. Eu sunt. Tot ceea ce era fângăduință de fericire, când eram una și aceeași inimă, este acum, când suntem două inimi, numai suferință. N-am să-ți spun cât de des și cu câtă tristețe m-am gândit la asta. Este de-ajuns că m-am gândit și că pot să-ți dăruiesc libertatea.

— Ți-am cerut-o vreodată?

— În cuvinte, nu. Niciodată.

— Atunci cum?

— Prin schimbarea firii tale, prin stricăciunea sufletului, printr-o altă atmosferă a vieții, o altă speranță de împlinire a ei. Prin tot ceea ce prețuia dragostea mea în ochii tăi. Dacă n-ar fi fost învoiala dintre noi, spuse fata, privindu-l blând, dar ferm, spune-mi, m-ai alege și ai încerca să mă cucerești acum? O, nu!

El păru să accepte împotriva voinței lui că presupunerea ei era îndreptățită. Dar se căzni să spună:

— Tu crezi că nu.

— Aș fi bucuroasă să cred altminteri, dacă aș putea, răspuse fata. Numai Dumnezeu știe că atunci când am aflat acest adevăr, am înțeles cât de puternic și de netăgăduit trebuie să fie. Dar dacă ai fi liber astăzi, dacă vei fi mâine sau ai fost ieri, pot să cred chiar și eu că ai alege o fată fără zestre tu, care și atunci când îi destăinuie gândurile, prețuiești totul după câștig? Sau, dacă ai alege-o, dacă ai face-o într-o clipă în care ți-ai trăda singurul tău principiu călăuzitor, nu aș ști cu siguranță că de îndată te vei căi și vei regreta? Ba știi, și de aceea îți dăruiesc libertatea. Din toată inima o fac, în numele dragostei pentru cel care ai fost.

El dădu să-i răspundă, dar ea continuă, întorcând capul.

— Poate că amintirea trecutului mă face să sper întrucâtva aceasta vei suferi. Pentru foarte, foarte scurt timp, după care vei alunga bucuros din gândurile tale această amintire, ca pe un vis nefolositor, din care ai avut norocul să te trezești, îți doresc fericire în viața pe care ți-ai ales-o!

Fata îl părăsi și se despărțiră.

— Nu-mi mai arăta nimic, duhule! spuse Scrooge. Du-mă acasă. De ce îți face

plăcere să mă chinui?

— Încă o umbră doar! exclamă duhul.

— Nu mai vreau! strigă Scrooge. Nu mai vreau. Nu mai vreau să văd nimic. Nu-mi mai arăta nimic!

Dar necruțătorul duh îl ținui locului cu ambele brațe și îl sili să privească în continuare.

Vedeau acum o altă scenă, în alt loc, o odaie, nu foarte mare și nici foarte frumoasă, dar cât se poate de plăcută. Lângă focul de iarnă, ședea o tânără frumoasă, care semăna atât de bine cu cea dinainte, încât Scrooge crezu că era aceeași, până ce o văzu pe ea, devenită acum o nurlie mamă de familie, așezată în fața fiicei ei. În odaie era un tărăboi îngrozitor, fiindcă se aflau acolo mai mulți copii decât ar fi putut număra Scrooge în halul de agitație în care era, și, spre deosebire de liota din cunoscuta poezie, nu erau patruzeci de copii care se purtau ca și cum ar fi fost unul singur, ci fiecare copil se purta ca patruzeci la un loc.

Urmarea era un vacarm de nedescris, dar nimeni nu părea să se sinchisească, ba dimpotrivă, mama și fiica râdeau din toată inima și se simțeau foarte bine printre ei, iar cea de-a doua intră curând în joaca lor și micii tâlhari o jumuliră fără milă. Ce n-aș fi dat să fiu unul dintre ei! Deși, chiar atât de grosolan n-as fi putut să fiu niciodată, nu, nu! Nici pentru toată averea din lume n-as fi strâns și n-aș fi tras de părul acela prins în cosițe, și nu i-aș fi smuls panto-fiorul acela minunat din picior, nici ca să-mi salvez viața, Doamne-ajută! Iar să-i măsor talia în joacă, așa cum făceau țâncii ăia obraznici, n-aș fi putut nicidecum, s-ar fi putut întâmpla să-mi rămână brațul încolăcit în jurul ei, drept pedeapsă, și să nu se mai îndrepte niciodată. Și totuși, tare mi-ar fi plăcut, recunosc, să-i fi atins buzele, să mă fi rugat de ea să le deschidă; să-i fi privit genele ochilor plecați, fără urmă de roșeață în obraji, să-i fi despletit cosițele, lăsând să curgă în valuri părul, din care o șuviță cât de mică ar fi fost o amintire neprețuită, pe scurt, mi-ar fi plăcut, mărturisesc, să fi avut ușurința și libertatea unui copil, dar să fiu în același timp bărbat ca să știu s-o prețuiesc.

Dar iată că se auzi o bătaie în ușă și urmă de îndată un asemenea iureș, că fata se pomeni purtată spre ea, cu fața surâzătoare și cu rochia jumulită, în mijlocul unui cârd zburătăcit și gălăgios, taman la timp pentru a-l întâmpina pe tată, care venea acasă însoțit de un bărbat încărcat cu jucării și daruri de Crăciun. Și apoi, ce mai țipete și lupte, ce măcel făcură cu bietul hamal lipsit de apărare! Ce s-au mai cățarat pe el, cu scaune în chip de scări, ca să-l cotrobăi prin buzunare, i-au smuls pachetele învelite în hârtie cafenie, s-au agățat de cravata lui, l-au luat de gât, l-au bătut cu pumnii pe spinare și i-au dat șuturi în picioare, într-un elan de dragoste nestăvilită! Ce de strigăte de mirare și de încântare, cu care era primită desfacerea fiecărui pachet! Și ce anunț groaznic, că bebelușul fusese surprins în clipa când își băga în gură o tigăiță de păpușă și era mai mult ca sigur că înghițise un curcan de jucărie lipit pe un blid de lemn! Ce ușurare când se descoperi că fusese o alarmă falsă! Câtă bucurie, câtă recunoștință, cât entuziasm! N-o să credeți cum se învâlmășeau toate astea! Dar fu de-ajuns ca, încet, încet, copiii împreună cu

emoțiile lor să se retragă din salon, urcând treaptă cu treaptă până la etaj, unde se băgară în pat, ca să se aștearnă liniștea.

Scrooge privi cu și mai multă atenție când stăpânul casei, spre care fiica lui se apleca drăgăstoasă, se așeză cu ea și mama ei, lângă foc, și când se gândi că o altă făptură asemenea ei, la fel de grațioasă și de promițătoare, i-ar fi putut spune lui tată și ar fi putut să fie ca o primăvară în iarna neîmblânzită a vieții lui, vederea i se tulbură foarte tare.

— Belle, spuse soțul, întorcându-se cu un zâmbet spre soția lui, l-am văzut după-amiază pe un vechi prieten de-al tău.

— Pe cine?

— Ghici!

— Cum să ghicesc? Ei drace, dar chiar nu știi? adăugă ea dintr-o răsufare, râzând în timp ce și el râdea. Domnul Scrooge!

— Însuși domnul Scrooge. Am trecut prin fața ferestrei biroului lui, nu erau trase obloanele și înăuntru era o luminare, așa că l-am văzut fără voia mea. Am auzit că asociatul lui e pe moarte, iar el ședea acolo, singur. Cred că e singur-singurel pe lume.

— Duhule, spuse Scrooge cu glasul frânt, du-mă de aici!

— Ți-am spus că acestea sunt umbrele celor care au fost, spuse fantoma. Dar nu e vina mea că ele sunt ceea ce sunt!

— Du-mă de aici! exclamă Scrooge. Nu mai suport!

Se întoarse spre duh și, văzând că îl privea cu un chip pe care se amestecau în mod ciudat frânturi din toate chipurile pe care i le arătase, i se împotrivi.

— Lasă-mă! Du-mă înapoi! Nu mă mai vizita!

Tot luptându-se cu el, dacă aceea se putea numi luptă, în care duhul nu se vădea că ar opune rezistență, rămânând netulburat de eforturile adversarului său, Scrooge observă că lumina îi strălucea pe cap cu toată puterea, și făcând vag legătura cu influența pe care o avea asupra lui, înșfacă scufia stingătoare și, cu un gest brusc, i-o îndesă pe cap.

Duhul se lăsă sub ea, astfel încât stingătorul îi acoperi întreaga siluetă, dar, deși Scrooge o apăsă cu toată forța în jos, nu putea ascunde lumina care ieșea de sub ea, revărsându-se pe jos într-un torent neîntrerupt.

Se simțea copleșit de oboseală și de o toropeală cu care nu se putea lupta și mai mult. Apoi, își dădu seama că se afla în dormitorul lui. Mai strânse o dată scufia, în semn de rămas-bun, și mâna i se relaxa, apoi abia apucă să se împleticească până la pat, că se și cufundă într-un somn adânc.

STANȚA A TREIA

Cel de-al doilea duh dintre cele trei

Trezindu-se în mijlocul unor sforăituri cumplite și ridicându-se în capul oaselor ca să-și adune gândurile, Scrooge nu mai avu nevoie să fie anunțat că se apropia din nou clipa când clopotul avea să bată de unu. Simțea că se trezise la realitate taman la țanc, cu rostul anume de a susține o discuție cu cel de-al doilea mesager expediat pe adresa lui prin intervenția lui Jacob Marley. Dar, descoperind că îl cam luase cu frig când începuse să se întrebe care dintre draperii va fi trasă de această nouă vedenie, le trase pe toate în lături cu mâinile lui și, lungindu-se din nou, se puse pe aprigă veghe de jur-împrejurul patului. Căci dorea să i atace duhul chiar în clipa apariției sale, ca să nu fie luat prin surprindere și să se sperie.

Domnii care iau lucrurile în ușor și se fălesc că ei cunosc toate dedesubturile, făcând de obicei de toate, își exprimă gama largă a înclinației lor către aventură, afirmând că se pricep la orice, de la rișcă până la omor; între aceste extreme există fără îndoială o gamă destul de largă și de cuprinzătoare de subiecte. Fără a mă aventura să-l socotesc pe Scrooge printre aceștia, nu preget să vă conving că era pregătit pentru o mare varietate de năluciri și că, începând cu un bebeluș și terminând cu niște rinoceri, nimic nu l-ar fi uluit prea tare.

Fiind pregătit pentru aproape orice, nu era însă deloc pregătit pentru nimic; prin urmare, când clopotul bătu de unu și nu se ivi nici o arătare, îl cuprinse un tremurici puternic. Cinci minute, zece minute, un sfert de ceas trecură și nimic nu se arătă, în tot acest răstimp, stătea întins pe patul lui, miezul și focarul unei pete de lumină roșiatice, care se revărsă peste el când orologiul anunță ora; și care, fiind doar lumină, era mai înfricoșătoare decât o duzină de fantome, întrucât el nu putea să deslușească nicicum ce însemna sau ce avea de gând, și, din când în când, se temea că ar putea deveni în orice clipă un caz interesant de ardere spontană, fără a se putea măcar consola cu ideea de a ști acest lucru, în cele din urmă, începu totuși să se gândească așa cum voi sau eu ne-am fi gândit de la început, căci întotdeauna nu persoana în cauză știe ce ar fi trebuit făcut, și fără îndoială că ar fi făcut deci, începu să se gândească în cele din urmă că sursa și secretul acestei lumini fantomatice ar putea fi în odaia alăturată, de unde, mergând pe urmele ei, părea să strălucească. Când această idee puse cu totul stăpânire pe mintea lui, se ridică încet și își târșâi papucii până la ușă.

În clipa când Scrooge puse mâna pe clanță, un glas ciudat îl strigă pe nume și îl pofti să intre. Se supuse.

Era propria lui odaie. Nu exista nici o îndoială în această privință. De pereți și de tavan atârna atâta verdeață, de parcă încăperea era un crâng adevărat, și, în fiecare parte a ei, scânteiau boabe strălucitoare. Frunzele proaspete de ilice, de

vâsc și iederă reflectau lumina, ca și cum numeroase oglinjoare fuseseră răspândite acolo, iar pe coș se înălța trosnind o vâlvătaie mare cum nu mai cunoscuse vatra aceea mohorâtă și împietrită pe vremea lui Scrooge sau a lui Marley, sau de-a lungul multor, multor ierni. Pe pardoseală era o grămadă ca un fel de tron, alcătuită din sumedenie de curcani, găște, vânat, păsări de curte, carne de porc sărată, hălci întregi de carne, purceluși de lapte, lungi colaci de cârnați, plăcinte cu carne, budinci cu prune, butoaie cu stridii, castane fierbinți, mere rumene, portocale zemoase, pere mălăiețe, torturi uriașe cu douăsprezece blaturi și castroane cu punch fierbinte, care întunecau odaia cu aburul lor delicios. Pe acest tron ședea tolănit foarte comod un drăgălaș Uriaș, mai mare dragul să-l privești, având în mână o torță aprinsă, cu o formă oarecum asemănătoare cu cornul abundenței, pe care o ținea sus, sus de tot, pentru a răspândi lumina ei asupra lui Scrooge, când el băgă capul pe ușă.

— Poftește! exclamă fantoma. Poftește, să mă cunoști mai bine, omule!

Scrooge intră cu fereală și își plecă încet capul în fața duhului. Nu mai era Scrooge cel îndărătnic dinainte, și, deși ochii duhului erau senini și buni, nu-i făcea plăcere să-i întâlnească privirea.

— Eu sunt Fantoma Crăciunului Present, spuse duhul. Privește-mă!

Scrooge se supuse, reverențios. Duhul era îmbrăcat doar cu o robă sau mantie, verde, simplă, tivită cu blană albă. Veșmântul îi atârna atât de lejer pe trup, încât pieptul lui voluminos era dezgolit, de parcă n-ar fi dorit să fie ocrotit sau ascuns prin vreun vicleșug. Tălpile, care se zăreau de sub faldurile ample ale veșmântului, erau de asemenea dezgolite, iar capul nu-i era acoperit decât cu o coroniță de ilice încrustată din loc în loc cu țurțuri sclipitori. Buclele lui castaniu-închis erau lungi și slobode, slobode ca fața lui blândă, cu ochi scânteietori, ca palmele lui deschise, ca glasul lui vioi, ca atitudinea lui degajată și ca înfățișarea lui veselă, în jurul mijlocului avea o cingătoare de care atârna o teacă străveche, mâncată de rugină și fără spadă.

— N-ai mai văzut în viața ta o arătare ca mine! exclamă duhul.

— Niciodată, îi răspunse Scrooge.

— N-ai avut de-a face niciodată cu membrii mai tineri ai familiei mele, adică (fiindcă eu sunt foarte tânăr) cu frații mei mai mari, născuți în anii din urmă? continuă stafia.

— Nu cred că am avut de-a face, spuse Scrooge. Mă tem că nu. Ai mulți frați, duhule?

— Peste o mie opt sute, spuse fantoma.

—Câte guri de hrănit! mormăi Scrooge. Fantoma Crăciunului Present se ridică.

— Duhule, spuse spășit Scrooge, du-mă unde dorești. Noaptea trecută am fost mânat cu forța și am învățat o lecție care-și vedește roadele acum. Astă-seară, dacă ai ce să mă înveți, aș vrea să trag un folos.

— Pune mâna pe mantia mea! Scrooge făcu întocmai și o apucă strâns. Ilcele, vâscul, boabele roșii, iedera, curcanii, găștele, vânatul, păsările, carnea

sărată, porcii, cârnații, stridiile, plăcintele, budincile, fructele și punch-ul, toate dispărură pe loc. La fel și odaia, și focul, și lumina roșiatică, și ceasul de noapte, și se pomeniră pe străzile Londrei, în dimineața de Crăciun, unde (fiindcă era vreme rea) oamenii cântau un soi de muzică rudimentară, dar vioaie și deloc neplăcută, adunând cu lopețile zăpada de pe pavajul din fața locuințelor și de pe acoperișurile caselor, care, spre marea bucurie a băieților, se îngrămădea în troiene pe drumul de dedesubt și se răspândea în mici viscole artificiale.

Fațadele caselor erau cam negre și ferestrele și mai negre, în contrast cu căciulile netede și albe de nea de pe acoperișuri și cu zăpada mai murdară de pe jos, așternută mai recent și arată de roțile grele ale trăsurilor și căruțelor care săpaseră în ea brazde adânci, brazde care se întretăiau iarăși și iarăși, de sute de ori, în locurile unde se ramificau străzile mari și alcătuiau făgașe complicate, greu de deslușit în noroiul gros, gălbui și în apa înghețată. Cerul era mohorât și străzile mai scurte erau sufocate de o pâclă murdară, pe jumătate topită, pe jumătate înghețată, ale cărei particule mai grele se lăsau ca o ploaie de atomi de funingine, de parcă toate coșurile din Marea Britanie luaseră foc deodată, ca la un semn, și ardeau cu vâlvătai, după pofta inimii. Atmosfera orașului nu avea nimic vesel în ea și totuși pretutindeni era un aer de veselie pe care aerul de vară cel mai curat și soarele de vară cel mai arzător s-ar fi străduit zadarnic să-l răspândească.

Căci oamenii care dădeau jos cu lopata căciulile de omăt de pe case erau veseli și plini de voie bună, strigau unul la altul de pe troiene și, din când în când, își aruncau câte un bulgăre de zăpadă poznaș un proiectil cu mult mai blajin decât o glumă exprimată prin cuvinte râzând din toată inima, fie că nimereau, fie că dădeau greș. Prăvăliile cu păsări de ogradă erau încă pe jumătate deschise, iar cele cu fructe se arătau în toată splendoarea lor. Erau acolo coșuri rotunde, burduhănoase, pline cu castane, umflate ca surtucele unor drăgălași domni bătrâni, lăfăindu-se în fata ușilor și revărsându-se până în stradă, cu abundența lor apoplectică. Mai erau acolo cepe spaniole rumene, roșcovane și pântecoase, atât de bine crescute, încât străluceau ca niște călugări spanioli grăsani, făcând cu ochiul de pe rafturi, cu priviri jucăușe, codanelor care treceau pe acolo și se uitau cu falsă modestie la vâscul atârnat deasupra. Erau, de asemenea, pere și mere, adunate în piramide înfloritoare; mai erau ciorchini de struguri pe care generoșii patroni îi agățaseră de niște cârlige lesne de văzut, pentru ca oamenii care treceau pe acolo să le lase gura apă, pe gratis; mai erau grămezi de alune, maronii și mătăsoase, evocând, prin aroma lor, vechi plimbări prin pădure, plăcute târșări de picioare, cu frunze veștede până la glezne; mai erau mere de Norfolk, bondoace și oacheșe, contrastând cu galbenul portocalelor și al lămâilor și cerând cu insistență, implorând chiar, cu personalitatea lor extrem de compactă și de succulentă, să fie duse acasă în pungi de hârtie și mâncate după-masă. Chiar și peștișorii aurii și argintii, expuși într-un castron, printre aceste fructe alese, deși fac parte dintr-o specie plicticoasă și cu sânge stătut, păreau a ști că se pune ceva la cale; și toți, până la ultimul peștișor, se foiau, răsuflând din greu, prin mica lor lume, cuprinși de o emoție molcomă și rece.

Iar la băcănie, ah, la băcănie! Aproape se închisese, doar două obloane erau puse, sau doar unul; dar ce se zărea printre ele! Nu numai că, lăsându-se pe tejghea, cântarul producea un zgomot vesel sau că sfoara se desfășura atât de iute de pe scripete sau că toate cutiile de tablă zăngăneau în sus și-n jos ca și cum ar fi fost mânuite de niște scamatori, că aromele amestecate de ceai și cafea erau atât de plăcute nasului, sau că stafidele erau atât de multe și de minunate, migdalele atât de neasemuit de albe, batoanele de scorțișoară atât de lungi și drepte și celelalte mirodenii atât de delicioase, fructele zaharisite atât de bine închegate și atât de bine îmbibate în zahăr topit, încât până și cei mai indiferenți trecători simțeau că li se înmoaie picioarele, iar apoi că li se apleacă de la atâtea bunătăți. Nu numai că smochinele erau siropoase și cărnoase sau că prunele franțuzești roșeau cu modestă acreală din cutiile lor bogat împodobite sau că totul era bun de mâncat și gătit de Crăciun, dar mușteriii erau toți atât de zoriți și de nerăbdători, în speranța lor de a trăi împlinirea acelei zile, încât se ciocneau unii de alții la ușă, își trânteau coșurile de nuiele ca niște turbați, își uitau târguielile pe tejghea și alergau după aceea înapoi ca să le ia și făceau alte sute de boroboațe, într-o veselie nebună; iar în acest timp, băcanul și ajutoarele lui erau atât de plini de sânge și de vioiciune și puneau atâta suflet când își legau șorțurile la spate, de parcă și-ar fi legat chiar inimile lor curate, pentru a fi scoase în văzul lumii și cercetate, ba chiar și ciugulite de niscaiva stâncuțe de Crăciun, dacă asta le-ar fi fost pe plac.

Dar, curând, clopotnițele chemară toți oamenii buni la biserici și capele, și iată-i venind, adunându-se cârduri-cârduri pe străzi, cu hainele cele mai bune și cu cele mai vesele chipuri. Și în același timp, apăreau cu zecile din străduțe lăturalnice, din fundături și răspântii anonime, nenumărați oameni, ducându-și coșurile cu mâncare la brutării. Duhul părea foarte interesat de acești sărmani petrecăreți, fiindcă se postă cu Scrooge alături în ușa unei brutării și, după ce ridică șervetele de pe coșuri în timp ce purtătorii lor le treceau prin față, picură tămâie din torța lui peste ele. Și torța asta avea ceva cu totul neobișnuit, căci, o dată sau de două ori, când câțiva purtători de coșuri care se înghionteau schimbară vorbe urâte, el îi stropi cu câteva picături de apă din ea și de îndată se înveseliră din nou. Căci, spuneau ei, e păcat să te cerți în ziua de Crăciun. Si chiar așa este! Doamne-ajută, că așa este!

În cele din urmă, clopotele conteniră să bată și cei ce își coceau pâinile tăcură, și totuși, pata de umezeală topită de deasupra fiecărui cuptor al brutarului, unde ieșea fum din pavaj, de parcă și pietrele coceau pine, rămăsese acolo ca o amintire plăcută a acelor coșuri și a coacerii pinilor.

- Ceea ce picuri din torța ta are vreo aromă deosebită? întrebă Scrooge.
- Are. Propria mea aromă.
- Și e pentru orice fel de coș de mâncare din această zi? întrebă Scrooge.
- Pentru cele ce sunt date cu bunătațe, îndeosebi pentru cele sărmene.
- De ce îndeosebi pentru cele sărmene? întrebă Scrooge.
- Pentru că au cea mai multă nevoie.
- Duhule, spuse Scrooge, după o clipă de gândire, mă întreb de ce tocmai tu,

dintre toate fapturnle din nenumăratele lumi din jurul nostru, dorești să iei acestor oameni un prilej de bucurie nevinovată.

— Eu?! strigă duhul.

— Îi lipsești de mijloacele de a se înfrupta în fiecare a șaptea zi, care e adesea singura zi în care se poate spune că mănâncă și ei, nu-i așa? spuse Scrooge.

— Eu?! strigă duhul.

— Încerci să închizi aceste locuri în ziua a șaptea, spuse Scrooge. Si asta înseamnă cam același lucru.

— Eu încerc?! exclamă duhul.

— Să mă ierți dacă greșesc. Aceasta s-a făcut în numele tău, sau cel puțin în numele familiei tale, spuse Scrooge.

— Există pe pământul vostru, îi răspunse duhul, unii care pretind că ne cunosc și care săvârșesc în numele nostru fapte ce vădesc patimă, semeție, rea-voință, ură, invidie, bigotism și egoism, dar care sunt atât de străini de noi și de toți cunoscuții și rubedeniile noastre, de parcă nici n-ar fi trăit vreodată. Ține minte asta și pune faptele lor în seama lor, nu a noastră.

Scrooge făgădui că așa va face; și plecară mai departe, nevăzuți ca și până atunci, prin mahalaua orașului. Duhul deținea neobișnuita însușire (pe care Scrooge o observase la brutărie) de a se acomoda cu ușurință în orice loc, în ciuda dimensiunilor sale gigantice; stătea sub un acoperiș scund cu aceeași grație, ca o ființă supranaturală, cum ar fi stat și într-o sală grandioasă.

Și poate că din plăcerea de a se fãli cu această putere a lui sau poate mânat de firea lui blândă, generoasă, inimoasă și de compasiunea sa față de toți oamenii sărmani, bunul duh se gândi de îndată la copistul lui Scrooge, căci într-acolo porni, luându-l și pe Scrooge cu el, agățat de mantia lui, și în pragul ușii, duhul zâmbi și se opri să binecuvânteze locuința lui Bob Cratchit picurând din tortă. Gîndiți-vă numai! Bob câștiga doar atât cât să-și cumpere câteva mâini de bob pe săptămână; își vâra deci în traistă în fiecare sâmbătă doar câteva mâini de duplicate ale numelui său de botez, și totuși, Duhul Crăciunului Prezent îi binecuvânta căsuța lui cu patru odăi!

Și iată că apăru doamna Cratchit, nevasta lui Cratchit, gătită cu o sărăcie de rochie întoarsă de două ori, dar bogată în panglici, care sunt ieftine și, pentru cei șase peni cât costă, fac impresie bună, ea puse fața de masă, ajutată de Belinda Cratchit, cea de-a doua fiică a ei, de asemenea bogată în panglici; în timp ce conașul Peter Cratchit, înfigând o furculiță în oala cu cartofi și intrându-i în gură colțurile imensului său guler de cămașă (proprietatea lui Bob, transmisă fiului și moștenitorului său, într-o cinstirea acelei zile), se bucura văzându-se atât de elegant înveșmântat și abia aștepta să-și arate lenjeria în parcurile mondene. Și iată că și cei doi Cratchiți mai mici, un băiețel și o fetiță, dădură buzna zbierând că în fața brutăriei simțiseră miros de gâscă și știau că era gâsca lor, și, gândindu-se pofcioși la aromele de salvie și de ceapă, acești Cratchiți mititei țopăiau în jurul mesei, ridicându-l în slăvi pe conașul Peter Cratchit, în timp ce acesta (nu tocmai fãlos, deși colțurile gulerului aproape că-l sugrumau) suflă în foc, până ce cartofii

care abia fierbeau începură să clocotească și să lovească cu zgomot capacul oalei, cerând să fie scoși de-acolo și cojiți.

— Pe unde-o fi umblând iubitul vostru tată? spuse doamna Cratchit. Și mai e și cu frățiorul vostru, Tim Degețel! Iar Martha parcă a întârziat și la ultimul Crăciun cu o jumătate de ceas!

— A venit Martha, spuse o fetiță care apăru chiar atunci.

— A venit Martha! strigară cei doi Cratchiți mititei. Ura! Să vezi ce găscă avem, Martha!

— Vai, scumpa mea, să-ți dea Dumnezeu sănătate, dar tare mult ai întârziat! spuse doamna Cratchit, sărutând-o de nenumărate ori și repezindu-se slugarnică să-i ia șalul și boneta.

— Am avut o groază de treburi de terminat ieri noapte, răspuse fata, și azi-dimineață a trebuit să fac curat, mamă!

— Ei, nu mai contează acum, dacă ai ajuns, spuse doamna Cratchit. Așează-te în fața focului, scumpa mea, să te încălzești, să te aibă Domnul în pază!

— Nu, nu! Vine tata, strigară cei doi Cratchiți mititei, care erau pretutindeni în același timp. Pitește-te, Martha, pitește-te!

Martha se piti și iată că intră mărunțelul Bob, tatăl, cu pe puțin un cot și jumătate de șal, fără a mai socoti și franjurile, atârând în fața lui, cu hainele lui jerpelite, cârpite și periate ca să arate și el omenește, și cu Tim Degețel pe umăr. Sărăcuțul Tim Degețel ținea o cârjă micuță și membrele lui erau susținute de un cadru de fier!

— Dar unde e Martha noastră? strigă Bob Cratchit, privind în jur.

— Nu vine! spuse doamna Cratchit.

— Nu vine?! spuse Bob, pierindu-i brusc toată buna dispoziție, căci pe tot drumul de la biserică fusese calul pursânge al lui Tim și venise până acasă în galop. Cum să nu vină în ziua de Crăciun!

Marthei nu-i plăcea să-l vadă dezamăgit, nici măcar în glumă, așa că își făcu prematur apariția din dosul ușii de la cămară și alergă în brațele lui, în timp ce cei doi Cratchiți mititei îl luară pe sus pe Tim Degețel ca să-l ducă la spălătorie, de unde putea auzi budinca susurând în cratița din cuptorașul de aramă.

— Și cum s-a comportat Tim Degețel? întrebă doamna Cratchit, după ce îl luă peste picior pe Bob pentru naivitatea lui și Bob o îmbrățișa pe fiica lui după pofta inimii.

— Cuminte ca un îngerăș, spuse Bob, ba chiar și mai cuminte. Uneori cade pe gânduri, stă singurel mult timp și îi trec prin cap niște ciudățenii cum n-ai mai auzit. Venind spre casă, mi-a spus că speră să-l vadă oamenii în biserică pentru că el e beteag și poate le prinde bine să le aducă aminte în ziua de Crăciun de cel care a făcut să umble cerșetori ologi și a redat orbilor vederea.

Lui Bob îi tremură glasul când le povesti aceasta și îi tremură și mai mult când spuse că Tim Degețel va crește mare și voinic.

Micuța lui cârjă se auzi mișcându-se iute pe pardoseală și Tim Degețel se întoarse, înainte de a se mai rosti vreo vorbă, fiind condus de fratele și sora lui

până la scăunelul din fața focului, în acest timp, Bob, întorcându-și manșetele de parcă, bietul de el, s-ar fi putut jerpeli și mai mult pregăti într-o cană mare o băutură fierbinte cu gin și lămâie, pe care o amestecă bine într-o parte și în cealaltă și o puse pe plită ca să fiarbă, iar conașul Peter și cei doi omniprezenți Cratchiți mititei se duseră să aducă găscă, întorcându-se curând cu ea, de parcă ar fi oficiat o măreață ceremonie. Atâta forfotă urmă, de-ai fi crezut că găscă era pasărea cea mai rară din câte există, un adevărat fenomen cu pene, față de care o lebădă neagră era o nimica toată și într-adevăr, în casa aceea cam așa era. Doamna Cratchit făcu sosul (pregătit dinainte într-o tigăiță), care sfârâia, fiind încă fierbinte, conașul Peter zdrobi cartofii cu o forță incredibilă, domnișoara Belinda îndulci sosul de mere, Martha șterse farfuriile fierbinți, Bob îl luă pe Tim Degețel lângă el, într-un colțisor al mesei, cei doi Cratchiți mititei așezară scaunele pentru toată lumea, fără a uita de ei și, instalându-se la posturi, își înfundară lingurile în gură, ca nu cumva să țipe după găscă înainte de a le veni rândul să fie serviți, în sfârșit, se puseră farfuriile și se rosti rugăciunea. Se lăsă tăcerea, toți ținându-și respirația, în timp ce doamna Cratchit își plimba încet privirea de-a lungul cuțitului, pregătindu-se să-l înfigă în pieptul găștei, dar când îl înfipse și când țâșni mult așteptatul jet de umplutură, de jur împrejurul mesei se ridică un murmur de bucurie și chiar și Tim Degețel, îmboldit de cei doi Cratchiți mititei, bătu în masă cu mânerul cuțitului și strigă cu glăsciorul lui firav: „Ura!”

Nici că se mai pomenise o asemenea găscă. Bob spuse că el nu poate să creadă că a existat vreodată o găscă așa de bine preparată.

Frăgezimea și aroma ei, mărimea ei la un preț atât de mic erau subiecte de admirație unanimă. Lungită cu sos de mere și piure de cartofi, a fost o masă îndestulătoare pentru întreaga familie, într-adevăr, după cum spuse foarte încântată doamna Cratchit (trăgând cu ochiul spre o fărâmiță de os din farfurie), până la urmă nici măcar n-o mâncaseră pe toată! Și totuși toți se săturaseră, îndeosebi cei mai mici Cratchiți, care erau mânjiți până la sprâncene cu sos de salvie și ceapă. Dar după ce domnișoara Belinda schimbă farfuriile, doamna Cratchit ieși singură din odaie prea nervoasă ca să suporte martori ca să scoată budinca din cuptor și s-o aducă la masă.

Dacă nu era suficient de coaptă? Dacă se va sfârâma când o va scoate? Dacă se furișase cineva în curte, cățărându-se peste zid, și o furase, în timp ce ei se bucurau de găscă presupunere care îi făcu pe cei doi Cratchiți mititei să pălească! Se presupuneau tot felul de grozăvii.

Ura! Ce de aburi! Budinca fu scoasă din cuptor. Miros ca în ziua de spălat rufe! De la cârpa de deasupra. Mirosul de la birtul și patiseria de-alături, și de la spălătoria învecinată! Asta era budinca! Peste jumătate de minut, doamna Cratchit intră îmbujorată, dar zâmbind mândră cu budinca, tare și vârtoasă ca o ghiulea de tun pestriță, arzând în jumătate de jumătate de sfert de pintă de brandy și împodobită cu o coroniță de Crăciun înfiptă în mijloc.

Ah, ce budincă minunată! Bob Cratchit spuse, pe un ton chiar foarte calm, că o socotea cea mai mare izbândă a doamnei Cratchit de când erau căsătoriți. Doamna

Cratchit spuse că acum, după ce scăpase de povara asta de pe suflet, putea mărturisi că se temuse că nu-i va ajunge făina. Toți găsiră câte ceva de spus, dar nimeni nu spuse și nici nu se gândi că era o budincă mică pentru o familie atât de mare. Ar fi fost curată blasfemie. Orice membru al familiei Cratchit ar fi roșit la gândul unei asemenea insinuări.

În sfârșit, masa se termină, se strânse totul, se curăță soba și se făcu focul. După ce fu gustat crusonul și declarat desăvârșit, se puseră pe masă mere și portocale, iar în foc fu băgată o lopată de castane. Apoi toată familia Cratchit se trase în jurul sobei, alcătuind ceea ce Bob Cratchit numi un cerc, dar care de fapt era un semicerc, și chiar lângă cotul lui Bob Cratchit era toată sticlăria familiei. Două pahare mari și o ceașcă pentru cremă, fără toartă.

Acestea conțineau însă licoarea fierbinte din vas, la fel de bine ca niște pocale de aur; și Bob îi servi cu ochii licărind de fericire, în timp ce castanele din sobă pocneau și sfârâiau. Apoi Bob închină paharul:

— Un Crăciun fericit pentru noi toți, dragii mei. Dumnezeu să ne ajute!

Și toată familia repetă după el.

— Dumnezeu să-i ajute pe toți! rosti ultimul Tim Degețel.

Ședea foarte aproape de tatăl său, pe scăunel. Bob îi ținea mânuța veștejită într-a lui, de parcă, din dragoste pentru el și din dorința de a-l avea mereu alături, se temea să nu-i fie smuls.

— Duhule, spuse Scrooge, cu o curiozitate pe care n-o mai simțise până atunci, spune-mi dacă Tim Degețel va trăi.

— Văd un loc gol, răspunse fantoma, acolo, în cotlonul de lângă coș, și o cârjă fără stăpân, păstrată cu grijă. Dacă aceste umbre vor rămâne neschimbate în viitor, copilul va muri.

— Nu, nu, spuse Scrooge. Ah, nu, duhule bun! Spune-mi că va fi cruțat.

— Dacă aceste umbre vor rămâne neschimbate în viitor, nimeni din neamul meu, îi răspunse fantoma, nu-l va mai găsi aici. Și ce-i cu asta? Dacă tot e sortit să moară, mai bine să moară, ca să scadă prisosul de populație.

Scrooge plecă de îndată capul când își auzi propriile lui vorbe repetate de duh și îl copleșiră căința și tristețea.

— Omule, spuse fantoma, dacă ești om și nu ai o inimă de piatră, va trebui să înduri aceste vorbe grele până ce vei descoperi ce este prisosul și unde se află el. Poți tu să hotărăști care oameni se cuvine să trăiască și care să moară? Poate că în ochii Domnului tu ești mai nevrednic și mai puțin potrivit să trăiești decât milioane de oameni ca băiețelul acestui om sărman. Of, Doamne, cum poți auzi gâza de pe o frunză plângându-se că frații săi înfomețați din țărână se bucură de prea multă viață!

Scrooge se încovoie auzind muștrarea fantomei și își aruncă tremurând privirea spre pământ. Dar și-o ridică repede, la auzul propriului său nume.

— În sănătatea domnului Scrooge! spuse Bob. În sănătatea domnului Scrooge, ctitorul ospățului!

— Da, da, ctitorul ospățului, într-adevăr! Strigă, roșind, doamna Cratchit.

Tare aş vrea să-l am în fața ochilor! I-aş servi eu vreo câteva vorbe cu care să se ospăteze și nădăjduiesc că le-ar înghiți cu poftă!

— Draga mea, spuse Bob, sunt copiii de față. E ziua de Crăciun!

— De bună seamă, numai în ziua de Crăciun, spuse ea, se cuvine să închini în sănătatea unui om atât de mârșav, de zgârcit, nemilos și nesimțitor ca domnul Scrooge. Doar știi bine că așa este, Robert. Nimeni nu știe asta mai bine ca tine, sârmanul!

— Draga mea, răspunse cu blândețe Bob. E ziua de Crăciun.

— Beau în sănătatea lui, de dragul tău și al acestei zile, spuse doamna Cratchit, nu de dragul lui. Să-i dea domnul viață lungă! Crăciun fericit și un An Nou bun! Nu mă îndoiesc că va fi foarte vesel și fericit!

Copiii închinară și ei, după ea. Era prima oară când făceau ceva fără tragere de inimă în seara aceea. Tim Degețel bău ultimul, dar nici că-i păsa vreun pic de el. Scrooge era Monstrul familiei. Pomenirea numelui său aruncă asupra petrecerii o umbră neagră, care adastă cinci minute întregi.

După ce aceasta se risipi, fură de zece ori mai veseli ca înainte, de ușurare că scăpaseră de Scrooge cel Rău. Cratchit îi anunță că avea în vedere o slujbă pentru conașul Peter, de pe urma căreia, dacă o va obține, va aduce în casă cinci șilingi și sase peni pe săptămână. Cei doi Cratchiți mititei hohotiră de râs la ideea că Peter va fi om de afaceri, iar Peter însuși privea focul dintre gulerele lui, cufundat în gânduri, de parcă ar fi chibzuit ce investiții să prefere când va intra în posesia aceluia uluitor venit. Martha, care era o biată ucenică la o modistă, le povesti apoi ce fel de muncă trebuia să facă și câte ore lucra la întinderea unei pălării și cum avea de gând să zacă în pat în dimineața zilei următoare, ca să se odihnească și ea ca lumea; în ziua următoare fiind sărbătoare, putea să stea acasă. Le mai povesti că în urmă cu câteva zile văzuse o contesă și un lord și că lordul era „cam cât Peter de înalt”, la care Peter își trase gulerele atât de sus, că dacă ați fi fost de față, nu i-ați mai fi zărit capul, în tot acest timp, castanele și vasul cu crușon trecură din mână în mână; și curând după aceea, se auzi glăsciorul plângăcios al lui Tim Degețel cântând un cântecel despre un copil rătăcit printre nămeți și îl cântă chiar foarte bine.

Nu era nicidecum o atmosferă distinsă. Nu alcătuiau un tablou frumos de familie, nu erau bine îmbrăcați, încălțările lor nu erau nici pe departe rezistente la apă, hainele lor erau sărăcăcioase, iar Peter era probabil familiarizat, ba chiar mai mult ca sigur că era, cu muntele de pietate.

Dar erau fericiți, recunoscători, se înțelegeau bine și erau mulțumiți de ziua aceea și când dispărură, părând și mai fericiți în lumina strălucitoare răspândită la despărțire de torța duhului, Scrooge rămase până în ultima clipă cu privirea ațintită asupra lor, îndeosebi asupra lui Tim Degețel.

Se întunecase de-acum și ningeă zdravăn, și în timp ce Scrooge și duhul străbăteau străzile, strălucirea focului care trosnea în bucătării, saloane și în tot felul de odăi, era o adevărată minune, într-o casă, palpăitul flăcărilor dezvăluia pregătirile pentru o masă intimă, cu mâncăruri fierbinți, aburind în fața focului, în

timp ce draperiile roșii și grele erau trase pentru a alunga frigul și întunericul de afară, în altă parte, copiii dădeau buzna afară, în zăpadă, ca să-și întâmpine surorile și frații căsătoriți, verii, unchii și mătușile, întrecându-se care să ajungă primul la ei. Într-o casă, pe transperante se zăreau umbrele oaspeților care se adunau, în alta, un grup de fete frumoase, toate cu glugile pe cap și cu ciuboțele îmblănite, sporovăind de-a valma, se furișau spre casa învecinată, unde, vai de burlacul care le văzu dând iama vrăjitoare viclene, știau ele ce știau ca o văpaie!

Dar dacă te-ai fi luat după numărul celor care se îndreptau spre adunări prietenești, ai fi crezut poate că acasă nu mai era nimeni care să-i întâmpine când vor ajunge, deși orice casă s-ar fi convenit să aștepte musafiri și să-și îndese sobele până la jumătatea coșurilor. Binecuvântat fie duhul, că tare se mai bucura! Își dezgolea pieptul pe toată lățimea lui, își deschidea palma încăpătoare și continua să plutească, revărsând cu generozitate veselia lui luminoasă și nevinovată oriunde ajungea! Chiar și lampagiul care alerga în fața lui, presărând strada întunecată cu stropi de lumină, și care era îmbrăcat frumos pentru a petrece și el seara undeva, râse zgomotos când duhul trecu, deși habar nu avea lampagiul că însoțitorul lui era însuși Crăciunul!

Dar apoi, fără ca duhul să-l prevină pe Scrooge în vreun fel, se pomeniră pe un deal mohorât și pustiu, pe care erau răspândite grămezi monstruoase de piatră grosolană, de parcă acolo ar fi fost un cimitir de uriași, iar apa se prelingea oriunde poftea, sau s-ar fi prelins, dacă gerul n-ar fi ținut-o captivă, și nimic nu creștea acolo decât mușchi, grozamă și iarbă aspră, țepoasă, în jos, spre apus, soarele lăsase o dâră de foc roșiatic, care clipi o secundă peste pustietatea aceea, ca un ochi posac, și apoi, încruntându-se, coborî tot mai jos, tot mai jos, până ce se pierdu în bezna adâncă a nopții negre.

— Ce-i aici? întrebă Scrooge.

— Un loc unde trăiesc minerii care trudesec în măruntaiele pământului, îi răspunse duhul. Dar ei mă cunosc. Privește!

Se văzu o lumină licărind la fereastra unei colibe și ei înaintară repede spre ea. Trecând prin zidul de lut și piatră, găsiră un grup vesel, adunat în jurul unui foc strălucitor. Un bărbat tare bătrân și o femeie, împreună cu copiii lor și copiii copiilor lor și încă o generație pe deasupra, toți gătiți cu haine vesele de sărbătoare. Cu un glas care acoperea rareori vuietul vântului ce bătea peste pustietatea stearpă, bătrânul le cânta un cântec de Crăciun fusese un cântec vechi încă de pe vremea copilăriei lui și din când în când cântau toți cu el, în cor. Cu egală precizie, bătrânul se înviora și cânta tare când ei își înălțau glasurile, pentru ca apoi puterile să-l părăsească din nou când vocile încetau.

Duhul nu zăbovi acolo și îl îndemnă pe Scrooge să se țină de mantia lui și, trecând pe deasupra dealului, se grăbiră încotro? Doar nu spre mare? Ba da, spre mare. Spre groaza lui, Scrooge văzu, privind înapoi, ultima bucățică de pământ, un șir înfricoșător de stânci, în spatele lor, și deodată, îl asurzi vuietul valurilor care se rostogoleau și mugeau, dezlănțuinduse printre grotle pe care le căscaseră și încercând cu furie să sape pământul.

Sus, pe un recif mohorât de stânci prăvălite una peste alta, cam la o leghe de țărmul de care se spârgeau și se izbeau cu sălbăticie valurile tot anul, se înălța un far singuratic. Grămezi uriașe de alge erau agățate de poalele sale și, în jurul lui, păsările furtunii zămislite de vânt, am putea crede, așa cum algele ar putea fi zămislite de apă se înălțau și coborau, ca valurile pe care le atingeau în zbor.

Dar chiar și acolo, doi bărbați care păzeau farul făcuseră un foc, care arunca o rază de lumină pe marea cumplită, prin crăpătura din zidul gros de piatră. Prinzându-și mâinile bătătorite pe deasupra mesei grosolane la care ședeau, își urară Crăciun fericit, ciocnind cările cu grog, și unul din ei, cel mai bătrân, cu fața înăsprită și brăzdată de vreme rea, ca figura sculptată de la prova unei vechi corăbii, înălță un cântec năprasnic, aidoma furtunii.

Din nou, fantoma porni iute mai departe, pe deasupra mării negre, fremătătoare mai departe, tot mai departe până ce, îndepărtându-se de țărmuri, după cum îi spusese lui Scrooge, coborâră pe o corabie. Se instalară lângă timonierul de la cârmă, lângă marinarul de veghe și lângă ofițerii care făceau de cart; niște siluete întunecate, fantomatice, în diverse atitudini, dar fiecare fredona o melodie de Crăciun, avea un gând de Crăciun sau îi povestea în șoaptă tovarășului său despre o zi de Crăciun de odinioară, de care se legau speranțele de a ajunge acasă. Și fiecare om aflat la bord, fie el treaz sau adormit, bun sau rău, avusese pentru ceilalți, în acea zi, o vorbă mai bună decât în toate zilele anului, luase parte într-un fel oarecare la sărbătorirea ei și își amintise de cei cărora le ducea grija de departe, știind că ei se gândeau cu bucurie la el.

A fost o mare surpriză pentru Scrooge, care asculta gemetele vântului și se gândea la solemnitatea călătoriei lor prin întunericul singuratic, deasupra unui hău necunoscut, ale cărui străfunduri erau taine la fel de profunde ca moartea, a fost o mare surpriză pentru Scrooge, absorbit de toate acestea, să audă un râs viguros. Surpriza a fost și mai mare, când Scrooge își dădu seama că aparținea propriului său nepot și se pomeni într-o încăpere luminoasă, uscată, strălucitoare, cu duhul lângă el, zâmbind și spunându-i din priviri aceluiași nepot că e mulțumit de el.

— Ha! Ha! râse nepotul lui Scrooge. Ha, ha, ha!

Dacă se întâmplă, deși e aproape cu neputință, să cunoașteți un om mai înzestrat pentru a râde decât nepotul lui Scrooge, tot ce pot să vă spun este că aș vrea să-l cunosc și eu. Vă rog să mi-l prezentați și voi fi încântat să-l cunosc.

Există o dreaptă, egală și nobilă rânduială a lucrurilor în faptul că, după cum se răspândesc boala și necazurile, tot așa nimic nu e mai irezistibil și contagios ca râsul și buna dispoziție, în timp ce nepotul lui Scrooge râdea, ținându-se de burtă, rotindu-și capul și schimonosindu-și fața în cele mai ciudate grimase, nepoata lui Scrooge prin alianță râdea cu aceeași poftă ca și el. Iar prietenii adunați la ei nu se lăsau deloc mai prejos și râdeau în hohote.

— Ha, ha! Ha, ha, ha, ha!

— A zis despre Crăciun că e un moft, zău așa! strigă nepotul lui Scrooge. Și o spunea cu convingere!

— Să-i fie rușine, Fred! spusese indignată nepoata lui Scrooge. Să le dea

Dumnezeu sănătate femeilor, căci nu fac nimic pe jumătate. Ele iau lucrurile în serios.

Era foarte frumușică, poate chiar prea frumușică. Avea o față splendidă, plină de gropițe și tot timpul mirată, o guriță ca o cireașă, care părea a fi făcută pentru a fi sărutată și fără îndoială că așa era; mai avea tot felul de punctișoare adorabile pe bărbie, care se topeau unul în celălalt când râdea, și cea mai însorită pereche de ochi pe care ai văzut-o vreodată pe chipul unei ființe, într-un cuvânt, era, cum ai spune, o femeie care te ațâță; dar te și mulțumește, totodată. O, da, care te mulțumește perfect.

— E un bătrânel cu haz, spuse nepotul lui Scrooge. Țsta-i adevărul, și ar putea fi mai prietenos, într-adevăr. Dar răul pe care îl face o să-i aducă pedeapsa și n-am nimic de spus împotriva lui.

— Sunt sigură că este foarte bogat, Fred, insinuă nepoata lui Scrooge. Cel puțin, așa-mi spui tu mereu.

— Și ce-i cu asta, draga mea? spuse nepotul lui Scrooge. Averea nu-i este de nici un folos. Nu face nimănui bine cu ea. Nu-și face viața mai ușoară cu ajutorul ei. Nu are mulțumirea de a se gândi ha, ha, ha! Că ne va blagoslovi vreodată cu ea.

— Eu nu am răbdare cu el, observă nepoata lui Scrooge.

Surorile nepoatei lui Scrooge și toate celelalte doamne erau de aceeași părere.

— O, ba eu am! spuse nepotul lui Scrooge. Mi-e milă de el, nu m-aș putea supăra pe el, nici dacă aș vrea. Cine suferă de pe urma toanelor lui? Intotdeauna el însuși. S-a încăpățânat să-și bage în cap că nu ne poate suferi și nu va veni la noi la masă. Și care este urmarea? Nu pierde cine știe ce ospăț.

— Ba cred că pierde o masă foarte bună, interveni nepoata lui Scrooge.

Toți ceilalți spuseră același lucru și se cuvine să socotim că ei vorbeau cu pricepere, fiindcă tocmai terminaseră de mâncat și, cu desertul pe masă, se adunaseră în jurul focului, la lumina lămpii.

— Ei, mă bucur s-aud asta, spuse nepotul lui Scrooge, pentru că nu prea am încredere în tinerele gospodine. Tu ce părere ai, Topper?

Era limpede că Topper pusese ochii pe una dintre surorile nepoatei lui Scrooge, fiindcă răspunse că un burlac e un biet proscris, care nu e îndrituit să-și spună părerea asupra acestui subiect. La auzul acestor vorbe, sora nepoatei lui Scrooge cea durdulie, cu șal de dantelă, cu trandafirași roși.

— Te rog să continui, Fred, spuse nepoata lui Scrooge, bătând din palme. Niciodată nu termină ce are de spus. E un băiat tare caraghios!

Nepotul lui Scrooge izbucni din nou în râs și, fiindcă era cu neputință să scape de contaminare, deși sora cea durdulie se strădui, cu ajutorul oțetului aromatic, exemplul lui fu urmat în unanimitate.

— Voiam doar să spun, continuă nepotul lui Scrooge, că urmarea antipatiei lui față de noi și a refuzului de a se înveseli cu noi este, cred eu, faptul că pierde niște momente plăcute, care nu i-ar fi prins rău. Sunt sigur că astfel a pierdut o companie plăcută, pe care n-o poate găsi nici în gândurile lui, nici în biroul vechi și mucegăit sau în odăile lui prăfuite. Eu am de gând să-i ofer același prilej în

fiecare an, fie că-i place sau nu, fiindcă mi-e milă de el. Poate să bombăne până crapă împotriva Crăciunului, dar e cu neputință să nu-și facă o părere mai bună despre el îl provoc pe tema asta dacă o să se pomenească an de an cu mine la el acasă, întrebându-l vesel: „Ce mai faci, unchiule Scrooge?” Și dacă asta îl va face să-i dăruiască amărâtului lui de copist cincizeci de lire, voi fi izbândit ceva. Și cred că ieri l-am zguduit.

Le veni lor rândul să râdă la gândul că el îl zguduise pe Scrooge. Dar fiind un om bun la suflet și nesinchisindu-se de ce râdeau, numai să râdă oricum, îi încuraja să se veselească și le turnă tuturor de băut cu dragă inimă.

După ceai, au făcut puțină muzică. Căci erau o familie muzicală, și vă asigur că știau ce fac când cântau un cântec pentru trei sau patru voci, cu refren: îndeosebi Topper, care putea să bubuie la nesfârșit în registrul grav, ca un bas foarte bun, fără să i se umfle venele de pe frunte sau să se facă roșu ca un rac. Nepoata lui Scrooge cânta bine la harpă, și cântă, printre alte melodii, o arietă simplă (un fleac, puteai învăța s-o fluieri în două minute), pe care o știa copilul care îl adusese pe Scrooge de la internat, după cum îi amintise Fantoma Crăciunurilor Trecute. Când răsunară acordurile acestei muzici, tot ce-i arătase fantoma îi veni în minte, se înduioșa tot mai mult, și se gândi că, dacă ar fi ascultat-o mai des, cu ani în urmă, ar fi putut înclina bunătatea vieții spre propria lui fericire cu propriile lui mâini, fără a recurge la lopata groparului care îl înmormântase pe Jacob Marley.

Dar nu-și dedicară toată seara muzicii. După un timp se apucară să joace gajurile, căci e bine să fim copii uneori și nu e moment mai potrivit decât Crăciunul, de vreme ce marele său Întemeietor era și el copil. Dar stați puțin! Mai întâi s-au jucat de-a baba-oarba. De bună seamă! Și nu pot să cred că Topper era cu adevărat orb, așa cum nu pot să cred că avea ochi în ghete. Părerea mea este că a fost o înțelegere între el și nepotul lui Scrooge, și că știa și Fantoma Crăciunului Prezent. Felul în care se ținea după sora cea durdulie cu șal de dantelă era pur și simplu o insultă adusă credulității ființei umane. Răsturna vătraiele, se împiedica de scaune, se ciocnea de pian, se sufoca între perdele și oriunde se avânta ea, hop și el! Știa întotdeauna unde era sora cea durdulie. Nu prindea niciodată pe altcineva. Dacă v-ați fi lovit de el, așa cum se lovira câțiva dintre ei, și ați fi rămas pe loc, el s-ar fi prefăcut că încearcă să vă apuce, ceea ce ar fi fost o jignire pentru priceperea voastră, și ar fi cotit-o de îndată în direcția în care se afla sora durdulie. Ea striga mereu că nu e cinstit și, într-adevăr, nu era. Dar când, în sfârșit, o prinse, după ce ea își fluturase în zadar fusta de mătase foșnitoare prin fața lui și el izbuti s-o înghesuie într-un colț, de unde nu mai avu scăpare, atunci, comportarea lui fu cât se poate de mârșavă. Căci prefăcătorul lui era josnică, monstruoasă: se făcea că n-o recunoaște, se făcea că trebuie să-i pipăie boneta, ba mai mult, să se asigure de identitatea ei, vârându-i un anumit inel pe deget și agățându-i un anumit lanț la gât. Fără îndoială că ea i-a comunicat părerea ei, când, aflându-se în preajmă un alt orb, s-au retras în mare intimitate, după perdele.

Nepoata lui Scrooge nu luă parte la jocul de-a baba-oarba, fiind instalată

comod într-un fotoliu mare, cu scăunel pentru picioare, într-un colțișor plăcut, unde Fantoma și Scrooge stăteau în spatele ei. Dar intră în jocul gajurilor, arătându-și pe deplin măiestria cu toate literele alfabetului. Ca și la jocul "cum, când și unde", fu nemaipomenită și, spre bucuria ascunsă a nepotului lui Scrooge, le bătu măr pe surorile ei, deși ele erau fete istețe, după cum v-ar fi putut spune Topper. Să fi fost acolo vreo douăzeci de persoane, tineri și bătrâni, dar toți jucau, și juca și Scrooge, căci, absorbit de ceea ce se petrecea în fața ochilor lui, uitase cu totul că glasul lui nu ajungea la urechile lor și uneori își spunea și el părerea și adesea chiar ghicea foarte corect, căci nici cel mai ascuțit ac, nici acul de Whitechapel, garantat să nu i se rupă urechea, nu era mai ascuțit ca mintea lui Scrooge, deși se prefăcea greu de cap.

Fantoma se bucură mult să-l vadă într-o asemenea dispoziție și îl privea cu atâta bunăvoință, că Scrooge se rugă de el, ca un copil, să-i fie îngăduit să mai stea până ce vor pleca musafirii. Dar duhul spuse că asta nu se putea.

— Uite, încep un nou joc, spuse Scrooge. Numai o jumătate de ceas, duhule, doar atât!

Era un joc care se cheamă "da și nu", în care nepotul lui Scrooge trebuia să se gândească la ceva și ceilalți trebuiau să ghicească la ce, iar el răspundea la întrebările lor numai cu da sau nu, după cum era cazul. Tirul iute de întrebări la care fu supus scoase la iveală că el se gândea la un animal, un animal viu, un animal cam nesuferit, un animal sălbatic, un animal care mârâia și mormăia uneori, uneori vorbea, trăia la Londra, umbla pe străzi, dar nu era arătat oamenilor, nu era dus de nimeni în lanț, nu trăia într-o menajerie, nu era omorât în piață și nu era nici cal, nici măgar, vacă sau taur, nici tigru, câine, porc, pisică sau urs. La fiecare nouă întrebare care i se punea, nepotul nostru izbucnea iarăși și iarăși în hohote de râs, și într-atâta se umflă de râs, că fu nevoit să se ridice de pe canapea și să bată din picioare, în cele din urmă, sora cea durdulie, cuprinsă de aceeași veselie, strigă:

— Am descoperit! Știu ce este, Fred! Știu ce este!

— Ce este? strigă Fred.

— E unchiul tău, Scrooge!

Și chiar așa era. Sentimentul general era de admirație, deși câțiva obiectară că răspunsul la „este un urs?” ar fi trebuit să fie "da"; dat fiind că un răspuns negativ a fost suficient pentru a le abate gândurile de la domnul Scrooge, presupunând că le-ar fi dat vreodată prin minte să se gândească la el.

— A fost pentru noi un prilej de mare veselie, spuse Fred, așa că am fi niște nerecunoscători dacă n-am bea în sănătatea lui. Uite că se nimerește să avem în clipa asta în mână un pahar cu vin fiert, așa că eu propun să-l bem în sănătatea unchiului Scrooge!

— Fie! În sănătatea unchiului Scrooge! strigară toți.

— Îi urăm moșului, oricum ar fi el, un Crăciun fericit și un An Nou bun! spuse nepotul lui Scrooge. De la mine n-ar primi închinarea, dar eu tot beau în sănătatea unchiului Scrooge!

Unchiul Scrooge se înveselise pe nesimțite și inima îi devenise atât de ușoară, că ar fi răspuns și el cu o închinare grupului care nu știa de prezența lui, dacă duhul i-ar fi dat răgaz. Dar întreaga scenă se risipi în răsuflarea ultimului cuvânt rostit de nepotul lui, și astfel, el și duhul porniră din nou în peregrinările lor.

Multe au văzut, departe au mers și multe cămine au vizitat, dar întotdeauna cu un sfârșit fericit. Duhul stătea la căpătâiul bolnavilor, și ei se înveseleau, în țări străine, și oamenii se simțeau aproape de casă, lângă bărbații care luptau, și aceștia deveneau răbdători, având speranțe mai mari, lângă săraci, și aceștia se simțeau bogați, în aziluri, în spitale, în închisori, în toate adăposturile celor necăjiți, unde omul vanitos, în scurtul lui elan de autoritate, nu poruncise să se încuie ușa, lăsându-l pe duh pe afară, el și-a împărțit harul și i-a dat învățătură lui Scrooge.

A fost o noapte lungă, dacă a fost doar o noapte căci Scrooge avea îndoielile lui în această privință, întrucât sărbătoarea Crăciunului părea a se fi concentrat în perioada de timp pe care o petrecuseră împreună. Era ciudat și că, în timp ce înfățișarea lui Scrooge rămânea neschimbată, duhul îmbătrânea, îmbătrânea vizibil. Scrooge observase această schimbare, dar nu spusese nimic, până când, plecând de la o petrecere de copii din seara de Bobotează și privindu-l pe duh, în timp ce stăteau împreună într-un loc deschis, observă că încărunțise.

— Atât de puțin trăiesc duhurile? întrebă Scrooge.

— Viața mea pe acest glob este foarte scurtă, răspunse fantoma. Se sfârșește în noaptea asta.

— În noaptea asta! strigă Scrooge.

— În noaptea asta, la ora douăsprezece. Ascultă! Clipa se apropie.

În clipa aceea, clopotele băteau trei sferturi înainte de douăsprezece.

— Iartă-mă dacă nu sunt îndrituit la această întrebare, spuse Scrooge, cu privirea pironită pe mantia duhului, dar zăresc ceva ciudat și care nu-ți aparține, ieșindu-ți de sub pulpane. Este un picior sau o gheară?

— Ar putea fi o gheară, căci are carne pe ea, răspunse cu tristețe duhul. Privește aici!

Dintre faldurile mantiei ieșiră la iveală doi copii, prăpădiți, jalnici, înfricoșători, hidoși, amărâți. Ingenuncheară la picioarele lui și i se agățaseră de marginea veșmântului.

— Privește aici, omule! Privește aici, jos! exclamă duhul.

Erau un băiat și o fată. Gălbejiți, costelivi, încruntați, cumpliți, dar și prosternați, în umilința lor. Acolo unde grandioasa tinerețe ar fi trebuit să le deseneze trăsăturile și să le coloreze cu vopselele sale cele mai proaspete, o mână putredă și zbârcită le schimonosise și le zdrențuise. Acolo unde ar fi trebuit să troneze îngerii, pânneau, rânjind amenințător, diavolii. Nici o schimbare, nici o degradare, nici o pervertire a naturii umane, oricât de profundă, prin toate misterele minunatei creații, nu zămislește monștri nici pe jumătate atât de oribili și de înspăimântători. Scrooge se trase înapoi, îngrozit. După ce îi arătă în felul acesta, duhul încercă să spună că erau copii buni, dar vorbele lui preferară să se

înece singure decât să fie părtașe la o minciună atât de uriașă.

— Duhule, sunt ai tăi? Atât a putut să spună Scrooge.

— Sunt ai Omului, spuse duhul, coborându-și privirea spre ei. Și se agăța de mine, apărându-se de tații lor. Băiatul este Ignoranța. Fata este Sărăcia. Ferește-te de amândoi și de toți cei din stirpea lor, dar îndeosebi ferește-te de acest băiat, căci pe fruntea lui vezi că stă scris Moarte, dacă nu cumva inscripția a fost ștearsă. Reneagă-l! strigă duhul, întinzând mâna spre oraș. Ponegrește-i pe cei care ți-o spun! Acceptă-l pentru scopurile tale nefirești și înrăutățește-l! Și așteaptă sfârșitul!

— Nu au nici o scăpare, nici un leac nu există pentru ei? strigă Scrooge.

— Nu mai există închisori? spuse duhul, răspunzându-i pentru ultima oară cu propriile lui cuvinte. Nu există aziluri?

Clopotul bătu miezul nopții.

Scrooge se uită în jurul lui după fantomă și nu o văzu. Când ecoul ultimului dangăt se stinse, își aminti prezicerea bătrânului Jacob Marley și, ridicându-și privirea, zări o nălucă grasă, cu mantie și glugă, venind spre el, ca pâcla spre pământ.

STANȚA A PATRA

Ultimul duh

Năluca se apropia încet, solemn, în tăcere. Când ajunse lângă el, Scrooge se lăsa în genunchi, căci încă din văzduhul în care plutea, acest duh părea să risipească întunecimea și misterul.

Era înfășurat într-un veșmânt negru profund, care-i ascundea capul, chipul, forma și nu lăsa să se vadă decât o mână întinsă. Dacă n-ar fi fost aceasta, cu greu i s-ar fi conturat silueta în noapte, cu greu s-ar fi deslușit de întunericul de care era înconjurat.

Când ajunse alături de el, simți că era înalt și impunător și că prezența lui misterioasă îi strecura în suflet o spaimă solemnă. Altceva nu mai știu, căci duhul nu vorbi și nu se mișcă.

— Mă aflu în prezența Fantomei Crăciunurilor Ce Vor Veni? întrebă Scrooge. Duhul nu răspunse, dar arătă cu mâna înainte.

— Îmi vei arăta umbrele celor ce nu s-au petrecut, dar se vor petrece în vremurile ce vor veni? continuă Scrooge. Așa e, duhule?

Partea de sus a veșmântului se strânse o clipă în faldurile sale, ca și cum duhul și-ar fi plecat capul. Fu singurul răspuns pe care îl primi.

Deși se obișnuise de-acum cu tovărășia fantomelor, pe Scrooge îl înspăimântă într-atât forma aceea tăcută, încât picioarele i se înmuiară și descoperi că abia putea să se ridice, când dădu să-l urmeze. Duhul se opri o clipă, observând parcă starea în care era și dându-i răgaz să-și revină.

Dar Scrooge se neliniști și mai tare. Il cuprinse un sentiment vag de nesiguranță și groază, la gândul că din spatele aceluia giulgiu întunecat îl țintuiau niște ochi fantomatici, în timp ce el, deși își încorda cât putea privirea, nu vedea decât o mână spectrală și o grămadă mare de culoare neagră.

— Fantomă a Viitorului! exclamă el, mă tem de tine mai mult decât de toate arătările pe care le-am văzut. Dar întrucât știu că scopul tău este să-mi faci bine și întrucât sper să devin alt om decât eram, sunt pregătit să-ti țin tovărășie și s-o fac cu recunoștință. Nu vrei să-mi vorbești?

Nu primi nici un răspuns. Mâna arăta în fața lor.

— Pornește! spuse Scrooge. Pornește! Noaptea se scurge repede și știu că pentru mine e prețios timpul. Pornește, duhule!

Stafia se îndepărtă așa cum se apropiase de el. Scrooge o urmă în umbra veșmântului ei, care i se păru că îl ridică și-l poartă mai departe.

Parcă nici nu pătrunseră în oraș, căci orașul părea mai degrabă să răsară în jurul lor și să-i învăluie prin propria lui voință. Dar erau acolo, în inima lui, în centrul comercial, printre negustori, care mergeau grăbiți de colo-colo, zornăindu-și banii în buzunare, și discutau în grupuri, se uitau la ceas și se jucau, cufundați în gânduri, cu sigiliile lor mari, de aur, și așa mai departe, cum îi văzuse

adesea Scrooge.

Duhul se opri lângă un mic grup de oameni de afaceri. Observând că mâna-i era îndreptată spre ei, Scrooge înainta ca să asculte ce vorbesc.

— Nu, spuse un bărbat impunător și corpulent, cu o bărbie monstruoasă, oricum nu știu mare lucru. Știu doar că a murit.

— Când a murit? se interesă un altul.

— Cred că noaptea trecută.

— Dar ce s-a întâmplat cu el? întrebă un al treilea, prizând o doză uriașă de tutun dintr-o cutie foarte mare. Credeam că nu va muri niciodată.

— Dumnezeu știe, spuse primul, căscând.

— Și ce-a făcut cu banii? întrebă un domn roșu la față, cu o excrescență atârnată de vârful nasului care tremura ca gușa unui curcan.

— N-am auzit nimic, spuse bărbatul cu bărbia mare, căscând din nou. Probabil că i-a lăsat firmei. Mie nu mi i-a lăsat. E tot ce știu.

Gluma lui fu primită cu un râs general.

— Va fi o înmormântare foarte ieftină, spuse același vorbitor, fiindcă zău dacă știu cine va participa la ea. Ce-ar fi să ne oferim noi să mergem?

— N-am nimic împotriva, dacă se dă și o masă, remarcă domnul cu excrescență pe nas. Eu, dacă merg, trebuie să mănânc ca lumea.

Din nou râsete.

— Dintre voi toți, eu sunt, în fond, cel mai dezinteresat, spuse primul vorbitor, fiindcă eu nu port niciodată mănuși negre și nu mănânc la prânz. Dar mă ofer să merg, dacă merg și ceilalți. Gândindu-mă mai bine, cred că eram totuși cel mai bun prieten al lui, fiindcă ne opream să stăm de vorbă ori de câte ori ne întâlneam. Vă salut!

Toți cei care vorbiseră și ascultaseră se împrăștiară, amestecându-se cu alte grupuri. Scrooge îi cunoștea și privi spre duh, așteptând o explicație.

Stafia se strecură mai departe, pe o altă stradă. Degetul său arătă spre două persoane care se întâlneau. Scrooge ciuli din nou urechile, gândindu-se că va afla acolo explicația.

Îi cunoștea perfect și pe acești bărbați. Erau oameni de afaceri: foarte bogați și cu multă greutate. Se străduise întotdeauna să fie bine privit de ei: din punct de vedere al afacerilor, vreau să spun, strict, numai din punctul de vedere al afacerilor.

— Ce mai faci? spuse unul.

— Dar tu? răspunse celălalt.

— Bine! spuse primul. Bătrânul Zgârie-Brânză a dat ortul popii până la urmă, nu?

— Așa am auzit, îi răspunse cel de-al doilea. Frig al naibii...

— E firesc, de Crăciun. Bănuiesc că nu patinezi.

— Nu, nu. Am altele pe cap. La revedere. Nici un alt cuvânt. Astfel luară sfârșit întâlnirea, conversația și despărțirea lor.

La început, Scrooge fusese înclinat să se mire că duhul acordase atâta

importanță unor conversații vădit banale, dar fiind convins că ele trebuie să fi avut un scop ascuns, începu să cugete care anume ar putea fi acesta. Nu se putea presupune că aveau vreo legătură cu moartea lui Jacob, vechiul lui asociat, căci ea aparținea trecutului și tărâmul duhului de acum era Viitorul. Nici nu-i trecea prin cap vreo persoană foarte apropiată de el, la care s-ar fi putut referi. Dar, neîndoindu-se nicidecum că, la oricine s-ar fi referit, ele conțineau o învățătură tainică pentru îndreptarea lui, se hotărî să bage la cap tot ce va auzi și tot ce va vedea, și îndeosebi să-și observe umbra când aceasta va apărea. Căci presimțea că felul în care se va comporta sinele său viitor îi va oferi cheia care-i lipsea și va găsi astfel ușor răspunsul la aceste ghicitori.

Privi în jur, căutându-și propria imagine chiar în acel loc, dar un alt bărbat stătea în colțul în care stătea el de obicei și, deși ceasul arăta ora la care se afla îndeobște acolo, nu văzu vreo persoană aidoma lui în mulțimea care se revărsa pe sub portal. Dar nu se miră prea mult, căci răsucise în minte pe toate părțile posibilitatea unei schimbări în viața lui și credea, și chiar spera că vede în aceasta împlinirea noii lui hotărâri.

Tăcută și întunecată, stătea lângă el stafia, cu mâna întinsă. Când se trezi din frământarea gândurilor, i se năzări, după felul în care era întoarsă mâna și după poziția ei față de el însuși, că Ochii Nevăzuți îl cercetau. Se cutremură și i se făcu foarte frig.

Părăsiră locul acela aglomerat și pătrunseră într-o parte mai retrasă a orașului, pe unde Scrooge nu se abătuse niciodată, deși își dădu seama în ce hal era și ce reputație proastă avea. Drumurile erau murdare și înguste, prăvăliile și casele, dărăpănate, oamenii, pe jumătate despuiți, beți, îngălați, urâți. Fundăturile și gangurile, toate niște haznale care își vărsau scârbăriile, miasmele, gunoaiile și jegurile umane, pe străzile răzlețite, și întreg cartierul duhnea a crimă, murdărie și sărăcie.

În străfundurile acestui abominabil viespar se afla o prăvălie profilată amenințător în afară sub acoperișul unui șopron, de unde se cumpărau fiare, zdrențe, sticle, oase și măruntaie unsuroase. Pe pardoseala dinăuntru erau grămezi de chei, cuie, lanțuri, balamale, hulube, cântare, greutateți ruginite și fiare de toate felurile. Taine pe care puțini ar dori să le cerceteze colcăiau ascunse în mormanele de zdrențe scârnave, în grămezile de grăsime împuțită și în mormintele de oase. Printre mărfurile cu care se îndeletnicea, lângă o sobă cu cărbuni, făcută din cărămizi vechi, ședea un pungaș cărunt, de vreo șaptezeci de ani, care își pusese ca pavăză împotriva aerului rece de afară o perdea soioasă din zdrențe târcate, agățată de o frânghie. Își fuma pipa, bucurându-se în tihnă de singurătate.

Scrooge și stafia intrară la omul acesta, chiar în clipa când o femeie se furișă cu o boccea grea în prăvălie. Dar abia pășise înăuntru, când intră o altă femeie, cu o povară asemănătoare, urmată îndeaproape de un bărbat îmbrăcat cu haine negre decolorate, care, văzându-le, se sperie la fel de tare cum se speriaseră și ele când se recunoscuseră. După un scurt răstimp de uimire stânjenitoare, care-l cuprinse și pe bătrânul cu pipa, toți trei izbucniră în râs.

— Să fie rândăsoaica prima! strigă cea care intrase întâi. Să fie spălătoreasa a doua și omul de la pompe funebre să fie al treilea. Uite, moș Joe, ce ocazie! Zău că ne-am întâlnit toți trei aici fără să vrem!

— Nici că vă puteați întâlni într-un loc mai nimerit, spuse moș Joe, scoțându-și pipa din gură. Veniți în salon. Știți că v-am dat voie mai de mult să intrați în el, iar ceilalți doi nu sunt niște străini. Stați să închid ușa prăvăliei. Ah, cum scârțâie! Cred că nu există o bucățică de metal mai ruginită ca balamalele astea, și nici oase mai bătrâne ca ale mele. Ha, ha! Suntem toți pe măsura îndeletnicirii noastre, ne potrivim foarte bine. Hai, veniți în salon. Veniți în salon.

Salonul era spațiul din dosul perdelei de zdrențe. Bătrânul adună jarul la un loc, cu o veche vergea de scară, și, după ce își potrivește lampa fumegândă (căci era noapte) cu coada pipei, băgă pipa din nou în gură.

În acest timp, femeia care vorbise mai înainte își azvârli bocceaua pe pardoseală și se așeză fudulă pe un taburet, încrucișându-și coatele pe genunchi și privindu-i cu îndrăzneală sfidătoare pe ceilalți doi.

— Și ce-i cu asta? Ce-i cu asta, doamnă Dilber? spuse femeia. Fiecare are dreptul să se îngrijească de el însuși. El s-a îngrijit întotdeauna.

— Asta-i adevărat! spuse spălătoreasa. N-a fost om care să se îngrijească mai mult.

— Atunci nu te mai holba de parcă ți-ar fi frică, femeie, cine știe? Doar n-o să ne căutăm acum răcă între noi?

— Nu, de bună seamă că nu! spuseră deodată doamna Dilber și bărbatul. Sperăm că nu.

— Foarte bine atunci! strigă femeia. Asta-i de-ajuns. Sărăcește careva dacă pierde câteva boarfe? Bănuiesc că nicidecum un mort.

— Nu, de bună seamă, spuse râzând doamna Dilber.

— Dacă voia să și le păstreze după moarte, moșul ăla rău și scârțan, continuă femeia, de ce n-a fost mai darnic în timpul vieții? Dacă ar fi fost, și-ar fi luat pe careva să se îngrijească de el când l-a lovit moartea, în loc să zacă acolo singur, dându-și ultima suflare fără nimeni lângă el.

— N-am auzit, zău, vorbe mai adevărate, spuse doamna Dilber. E o pedeapsă dumnezeiască.

— Ba ar fi trebuit să fie o pedeapsă mai grea, i-o întoarse femeia. Și să fiți siguri că așa ar fi fost, dacă aș fi putut să mai pun mâna și pe altceva. Desfă bocceaua, moș Joe, și prețaluiește ce-i în ea. Vorbește pe cinstite! Nu mi-e frică să fiu prima, nici nu mi-e frică să vază ei ce-i înăuntru. Cred că știam foarte bine că șterpelim înainte de a ne întâlni aici. Nu e nici un păcat. Desfă bocceaua, Joe.

Dar prietenii ei cei curtenitori nu îngăduiră una ca asta, și bărbatul îmbrăcat cu haine negre decolorate își luă primul inima-n dinți și își arătă prada. Nu era mare lucru. Una, două peceti, un penar, o pereche de butoni de cămașă și o broșă fără prea mare valoare cam atât. Moș Joe le cercetă și le evalua cu atenție pe toate, scrise cu creta pe perete sumele pe care era dispus să le dea pentru fiecare și, când văzu că nu mai era nimic în boccea, făcu totalul.

— Asta-i socoteala ta, spuse Joe, și nu-ți dau în plus nici șase peni, chiar dacă m-ar fierbe într-un cazan ca s-o fac. Cine urmează?

Veni rândul doamnei Dilber. Cearșafuri și prosoape, o haină cam jerpelită, două lingurițe de argint demodate, o pereche de clești pentru zahăr și câteva încălțări. I se făcu și ei socoteala pe perete, în același fel.

— Întotdeauna le dau prea mult doamnelor. Asta-i cusurul meu, și uite-așa o s-ajung în sapă de lemn, spuse moș Joe. Asta-i socoteala ta. Dacă-mi mai ceri un peni în plus și chiar insiști, să știi că o să-mi pară rău că am fost atât de generos și îți mai tai o jumătate de coroană.

— Acum, hai, desfă și bocceaua mea, Joe, spuse prima femeie.

Joe se lăsă pe genunchi ca să umble mai ușor în ea și, după ce desfăcu o mulțime de noduri, scoase un sul mare și greu dintr-un material închis la culoare.

— Ce vrea să fie asta? spuse Joe. Draperii de pat!

— Ei, da! îi răspunse femeia râzând și aplecându-se în față, sprijinită pe brațele încrucișate. Draperii de pat!

— Doar n-o să-mi spui că le-ai smuls cu inele cu tot, în timp ce mortul zăcea acolo? spuse Joe.

— Ba bine că nu, răspunse femeia. De ce nu?

— Ești menită să faci avere, spuse Joe, și o să faci, cu siguranță.

— Orișicum, îți promit, Joe, că n-o să-mi țin mâna când pot să înșfac orice cu ea întinzând-o, de dragul unuia cum a fost el, îi replică femeia pe un ton rece. Vezi că pică ulei pe păturile alea.

— Sunt păturile lui? întrebă Joe.

— Da' ale cui să fie? răspunse femeia. Eu zic că n-o să răcească fără ele.

— Trag nădejde că n-a murit de vreo boală molipsitoare, nu? spuse bătrânul Joe, oprindu-se din treabă și ridicându-și privirea.

— N-ai nici o teamă, îi răspunse femeia. Nu mă prăpădeam într-atât după tovărășia lui, încât să mai zăbovesc pe lângă el ca să mă molipsesc, dacă o fi fost bolnav. A, poți să te uiți la cămașa aia până te dor ochii, că tot n-o să găsești în ea nici o gaură, nici o rosătură. Era cămașa lui cea mai bună și era faină. De n-aș fi fost eu, s-ar fi ales praful de ea.

— Cum adică, s-ar fi ales praful? întrebă bătrânul Joe.

— Dacă îl înmormântau cu ea, de bună seamă, răspunse femeia râzând. A făcut careva prostia să i-o pună, dar i-am scos-o eu. D'apoi, dacă nu-i bună stamba pentru asta, atunci nu e bună de nimic. E foarte nimerită pentru un stârv. N-o fi mai urât cu aia decât cu asta.

Scrooge ascultă îngrozit acest dialog, în timp ce ședeau adunați lângă prada lor, în lumina firavă răspândită de lampa bătrânului, el îi privea cu atâta repulsie și silă, cum nu i-ar fi privit nici dacă ar fi fost niște demoni scârnavi care se târguiau pentru cadavru.

— Ha, ha! răsă aceeași femeie, când bătrânul Joe scoase un săculeț de flanel plin cu bani și vărsă pe podea câștigurile lor. Vedeți? Asta-i sfârșitul! I-a speriat pe toți când trăia, ca să profităm noi de moartea lui! Ha, ha, ha!

— Duhule! spuse Scrooge, tremurând din cap până în picioare, înțeleg, înțeleg. Soarta acestui nefericit poate fi și a mea. Viața mea într-acolo se îndreaptă acum. Doamne, Dumnezeule, ce-i asta?

Se dădu îndărăt înspăimântat, căci decorul se schimbase și acum aproape atingea cu mâna un pat: un pat dezgolit, fără draperii, unde zăcea, sub un cearșaf zdrențaros, ceva acoperit care, deși nu vorbea, sugera o grozăvie.

Încăperea era foarte întunecată, prea întunecată ca să poată fi cercetată în amănunțime, deși Scrooge privi în jur, ascultând de un imbold tainic, nerăbdător să afle ce fel de încăpere era. O lumină palidă se înălța în aerul din jur și cădea direct pe pat; iar pe el se afla cadavrul prădat, jefuit, neprivighet, neplâns, neiubit, al acestui om.

Scrooge aruncă o privire stafiei. Mâna ei fermă arăta spre cap. Invelitoarea era azvârlită lejer peste el, în așa fel încât un pic dacă ar fi fost ridicată sau un deget dacă ar fi mișcat Scrooge, fața ar fi ieșit la iveală. El se gândi s-o facă, simțind cât de ușor ar fi fost, și tânjea s-o facă, dar nu avea puterea de a trage acoperământul, așa cum nu avea puterea să alunge năluca de lângă el.

O, Moarte rece, țeapănă, înfricoșătoare! Așterne-ți aici altarul și gătește-l cu toate spaimele ce-ți stau în putere, căci acesta este tărâmul tău. Dar iubitului, veneratului și cinstitului cap nu-i poți smulge un fir de păr pentru cumpletele tale scopuri, nici nu-i poți urî vreo trăsătură. Mâna aceasta este grea și va cădea dacă-i dai drumul, inima și pulsul nu mai bat, dar mâna a fost deschisă, generoasă și cinstită; inima a fost vitează, caldă, afectuoasă și pulsul a fost pulsul unui om. Lovește, umbră, lovește! Și ai să vezi cum faptele lui bune vor țâșni din rană și vor însămânța lumea cu viață fără de moarte!

Nici un glas nu rosti aceste vorbe în urechile lui Scrooge și totuși el le auzi când privi patul. Și se gândi: dacă omul acesta ar putea fi înviat acum, care ar fi primele lui gânduri? Zgârcenie, târguieli meschine, griji apăsătoare? Bogat sfârșit i-au adus toate astea!

Zăcea acolo, în casa întunecată și pustie, fără un bărbat, o femeie sau un copil alături, care să spună : cu mine a fost bun în cutare sau cutare împrejurare și, în amintirea unei singure vorbe bune, eu o să fiu bun cu el.

O pisică râcăia la ușă și de sub vatră se auzeau ronțâind șobolanii. Ce căutau ei în odaia morții și de ce erau atât de neliniștiți și frământați, Scrooge nu cuteza să se gândească.

— Duhule, spuse el, locul acesta este înfricoșător. Crede-mă că nu voi uita învățătura pe care mi-o dă, dacă îl vom părăsi. Hai să mergem!

Dar stafia continua să arate cu degetul neclintit spre cap.

— Te înțeleg, îi răspunse Scrooge, și așa face-o dacă așa putea. Dar nu am puterea asta, duhule, n-o am.

Păru că-l privește din nou.

— Dacă există vreo persoană în oraș căreia moartea acestui om i-a stârnit vreun sentiment, spuse Scrooge cuprins de chinuri, arată-mi această persoană, duhule, te implor!

Stafia își întinse o clipă mantia întunecată în fața lui, ca o aripă, apoi, retrăgând-o, dezvălui o odaie, la lumina zilei, în care se aflau o mamă și copilul ei. Ea aștepta pe cineva, nerăbdătoare și neliniștită, căci se plimba înapoi și-ncoace prin odaie, tresărea la orice zgomot, se uita pe fereastră, privea spre ceas, încerca zadarnic să coasă și suporta cu greu glasurile copiilor care se jucau.

În sfârșit, auzi mult așteptata bătaie în ușă. Se grăbi într-acolo și își întâmpină soțul, un bărbat cu chipul abătut și măcinat de griji, deși era tânăr. În clipa aceea, fața-i căpătă o expresie ciudată: un fel de bucurie profundă de care se rușina și pe care încerca s-o înăbușe.

Se așeză să mănânce ceea ce fusese adunat pentru el, lângă foc, și când ea îl întrebă cu glas stins ce vești îi aduce (ceea ce se întâmplă abia după o tăcere prelungită), el părea că se codește să răspundă.

— Sunt bune sau proaste? spuse ea ca să-l ajute.

— Proaste, răspunse el.

— Am rămas fără nici un ban?

— Nu. Încă mai sunt speranțe, Caroline.

— Numai dacă se-ndură el, spuse ea mirată, doar așa! Nici o speranță nu e pierdută dacă s-a petrecut un asemenea miracol.

— Nu mai poate acum, spuse soțul ei. A murit.

Femeia era o făptură blândă și răbdătoare, dacă fața ei spunea adevărul, dar în sufletul său, era recunoscătoare pentru această veste și o spuse cu glas tare, împletindu-și degetele, în clipa următoare, își ceru iertare și îi păru rău, dar mai întâi îi tresărise inima.

— Ceea ce mi-a spus femeia aceea pe jumătate beată, ieri seară, când am încercat să mă duc la el, ca să obțin o amânare de o săptămână, și ceea ce am crezut că e doar un pretext ca să nu mă primească s-a dovedit a fi adevărat. Nu era doar foarte bolnav, atunci, era pe moarte.

— Cine va prelua datoria noastră?

— Nu știu. Dar până atunci vom face rost de bani, și chiar dacă nu vom izbuti, am avea într-adevăr mare ghinion dacă urmașul lui va fi un creditor la fel de nemilos. Putem dormi cu inimile mai ușoare în noaptea asta, Caroline!

Da. Oricât s-ar fi înduioșat, nu puteau tăgădui că își simțeau inimile mai ușoare. Fețele copiilor, tăcute și adunate ciorchine în jurul lor ca să audă ceea ce înțelegeau prea puțin, erau mai luminoase și, datorită morții aceluși om, familia era mai fericită. Singurul sentiment provocat de acest eveniment, pe care a putut să i-l arate fantoma, era un sentiment de bucurie.

— Vreau să văd și puțină duioșie față de un mort, spuse Scrooge, căci altminteri, duhule, odaia întunecată pe care tocmai am părăsit-o mă va urmări veșnic.

Fantoma îl călăuzi pe mai multe străzi bătute deseori de el, și, în timp ce mergeau, Scrooge se uita în toate părțile în căutarea lui însuși, dar nu se zărea nicăieri. Intrară în casa sârmanului Bob Cratchit, în locuința pe care o mai vizitase, și găsiră mama și copiii așezați în jurul focului.

Era liniște. O liniște desăvârșită. Micuții și gălăgioșii Cratchiți ședeau neclintiți ca niște statui într-un colț, cu privirile ridicate spre Peter, care avea în fața lui o carte. Mama și fiicele se îndeletniceau cu cusutul. Dar tare tăcuți mai erau!

— „Și el luă copilul și-l așeză în mijlocul lor”.

Unde mai auzise Scrooge acele cuvinte? Nu le visase. Probabil că băiatul le citea când el și duhul le trecuseră pragul casei. De ce nu continua?

Mama își puse lucrul pe masă și își duse mâna la față.

— Mă supără la ochi negrul, spuse ea. Negrul? Ah, sărmanul Tim Degețel!

— Acum văd mai bine, spuse nevasta lui Cratchit. Imi slăbește vederea la lumina lumânării și nu trebuie să am ochii umflați când vine tatăl vostru acasă, pentru nimic în lume. Se apropie ora când trebuie să sosească.

— Cred că a și trecut, răspuse Peter închizând cartea. Dar mă gândesc, mamă, că în ultimele seri n-a mai mers așa de repede ca altădată.

Din nou, se lăsă o tăcere desăvârșită. În cele din urmă, ea spuse cu o voce fermă, veselă, care nu șovăi nici măcar o dată :

— Eu l-am văzut mergând cu... l-am văzut mergând foarte repede, chiar și cu Tim Degețel pe umăr.

— Și eu l-am văzut, strigă Peter. Adesea.

— Și eu l-am văzut, exclamă un alt copil. Toți îl văzuseră.

— Dar el era tare ușurel, continuă ea, absorbită de lucrul ei, și tăticul lui îl iubea atât de mult, că nu-l supăra, nu-l supăra deloc. Dar uite că a venit tatăl vostru!

Se grăbi să-i iasă în întâmpinare și mărunțul Bob intră cu șalul lui avea cu adevărat nevoie de el, sărmanul. Ceaiul îi era pregătit pe plită și toți se întreceau care să-l ajute mai mult. Apoi, cei doi Cratchiți mititei i se cățărară pe genunchi și fiecare își lipi obrazul de fața lui, ca și cum ar fi vrut să spună: „Nu te necăji, tată! Nu mai fi supărat!”

Bob se arătă foarte vesel cu ei, vorbind frumos cu întreaga familie. Se uită la lucrul lăsat pe masă și laudă hărnicia și iuțeala doamnei Cratchit și a fetelor. Le spuse că vor termina cu siguranță mult mai devreme de duminică.

— Duminică! Deci ai fost astăzi acolo, Robert, spuse nevasta lui.

— Da, draga mea, îi răspuse Bob. Aș fi vrut să vii și tu. Te-ai fi bucurat să vezi cât de înverzit e locul. Dar o să-l vezi adesea. I-am promis că mă voi duce acolo în fiecare duminică. Copilașul meu, copilaș! începu să plângă Bob. Copilașul meu!

Se pierdu brusc cu firea. Nu se mai putu stăpâni. Dacă s-ar fi putut stăpâni, el și copilul lui nu ar mai fi fost poate atât de apropiați.

Ieși din odaie și urcă în camera de la etaj, care era vesel luminată și împodobită de Crăciun. Lângă copil, se afla un scaun și erau semne care arătau că fusese cineva acolo mai înainte. Bietul Bob se așeză pe scaun și, după ce medita puțin și își veni în fire, sărută fețișoara copilului. Se resemnase cu ceea ce se petrecuse și coborî înapoi, fericit.

Se strânseseră în jurul focului și se puseră pe vorbă, în timp ce fetele și mama continuau să coasă. Bob le povesti despre surprinzătoarea bunătate a nepotului domnului Scrooge, pe care nu-l văzuse decât o singură dată, și care, întâlnindu-se cu el pe stradă în ziua aceea și văzând că era cam „era, așa, cam abătut”, spuse Bob, întrebând care era cauza tristeții lui.

— La care, spuse Bob, fiind un domn despre care se spun numai vorbe bune, i-am povestit, „îmi pare nespus de rău, domnule Cratchit, a spus el, și îmi pare nespus de rău și pentru buna dumitale soție.” Dar, apropo, zău dacă știu cum de-a aflat.

— Ce anume, dragul meu?

— Cum ce? Că ești o soție bună, răspunse Bob.

— Toată lumea știe! spuse Peter.

— Bună observație, băiete, strigă Bob plângând. Sper că știe toată lumea, „îmi pare nespus de rău, a spus el, pentru buna dumitale soție. Dacă vă pot ajuta cu ceva, mi-a spus, întinzându-mi cartea de vizită, iată adresa mea. Vă rog să apelați la mine.” M-a uns pe suflet, spuse Bob plângând, nu atât pentru că ar putea să ne fie de folos, cât pentru bunătatea cu care mi-a vorbit. Parcă l-ar fi cunoscut pe Tim al nostru și știa ce simțim.

— Sunt sigură că are un suflet bun, spuse doamna Cratchit.

— Ai fi fost și mai sigură, draga mea, îi răspunse Bob, dacă l-ai fi văzut și ai fi vorbit cu el. Nu m-ar mira ține minte ce spun dacă i-ar găsi lui Peter o slujbă mai bună.

— I-auzi, Peter, spuse doamna Cratchit.

— Și pe urmă, strigă una dintre fete, Peter se va întovărăși cu cineva și va fi pe picioarele lui.

— Vorbești prostii, îi replică Peter cu un zâmbet forțat.

— Mai mult ca sigur că asta n-o să se întâmple într-o zi, două, spuse Bob. Mai e timp destul, draga mea. Dar oricum și oricând ne vom despărți unii de alții, sunt sigur că nici unul dintre noi nu-l va uita, nu-i așa, pe sârmanul Tim Degețel și nici această primă despărțire din familia noastră.

— Niciodată, tată, strigară toți.

— Și eu știu, spuse Bob, știu, dragii mei, că atunci când ne vom aminti cât de răbdător și de blând era, deși era doar un copilăș, un mic copilăș, nu ne vom mai ciondăni atât de ușor unii cu alții, căci altminteri va însemna că am uitat de sârmanul Tim Degețel.

— Nu, niciodată, tată! strigară toți, din nou.

— Sunt foarte fericit, spuse mărunțelul Bob, sunt foarte fericit!

Doamna Cratchit îl sărută, fiicele lui îl sărutară, îl sărutară și cei doi Cratchiți mititei, iar Peter și cu el își strânseseră mâinile. O, spirit al lui Tim Degețel, copilăreasca ta scânteie era de la Dumnezeu!

— Nălucă, spuse Scrooge, ceva îmi spune că se apropie clipa despărțirii noastre. Știu asta, dar nu știu cum va fi. Spune-mi, cine era cel pe care l-am văzut zăcând mort?

Fantoma Crăciunurilor Ce Vor Veni îl purtă, la fel ca mai înainte deși era altfel acum, se gândi Scrooge: într-adevăr, nu părea să fi existat vreo rânduială a acestor ultime viziuni, în afară de faptul că ele aparțineau viitorului printre oamenii de afaceri, dar pe el însuși nu i-l arătă. Duhul nu zăbovi deloc, ci merse mai departe, spre sfârșitul dorit acum, până ce Scrooge se rugă de el să se oprească o clipă.

— Fundătura prin care trecem acum în grabă, spuse Scrooge, este locul unde lucrez de multă vreme. Văd casa. Lasă-mă să văd ce voi fi în zilele ce vor urma!

Duhul se opri, mâna arăta în altă parte.

— Casa este acolo! exclamă Scrooge. De ce nu arăți spre ea?

Degetul neîndurător nu se clinti.

Scrooge alergă spre fereastra biroului lui și privi înăuntru. Era tot birou, dar nu mai era al lui. Mobilele nu erau aceleași și silueta de pe scaun nu era el. Stafia arata în aceeași direcție ca mai înainte.

O urmă din nou și, întrebându-se de ce și încotro mergea, o însoți până ce ajunseră la o poartă de fier. Se opri să se uite în jur înainte de a intra.

Un cimitir. Ici sau colo, nefericitul al cărui nume era nevoit să-l afle acum zăcea sub pământ. Un loc venerabil, închis între ziduri de case, năpădit de iarbă și de bălării, rod al morții vegetației și nu al vieții, sufocat de prea multe îngropăciuni, prea gras de-atâta ghiftuală. Un loc venerabil!

Stând printre morminte, duhul arătă cu degetul în jos, spre Unul. Scrooge înainta spre el tremurând. Stafia era la fel ca până atunci, dar el văzu îngrozit un nou înțeles în forma sa solemnă.

— Înainte de a mă apropia mai mult de piatra spre care arăți, spuse Scrooge, răspunde-mi la o întrebare. Sunt acestea umbrele celor ce vor fi sau umbrele celor ce doar ar putea fi?

Dar Fantoma continua să arate în jos, spre mormântul lângă care stătea.

— Purtarea oamenilor anunță un sfârșit anume, spre care ea îi conduce dacă și-o mențin, spuse Scrooge.

Dar dacă ei se leapădă de ea, atunci sfârșitul va fi altul. Asta vrei să-mi arăți?

Duhul era de neclintit, ca și până atunci.

Scrooge se târî spre el, tremurând în timp ce mergea; și, urmând degetul, citi pe piatra mormântului părăsit propriul său nume, EBENEZER SCROOGE.

— Eu sunt cel care zăcea în pat? strigă el cu lacrimi în ochi, căzând în genunchi.

Degetul se mișcă de la mormânt spre el și iarăși înapoi.

— Nu, duhule! O, nu, nu! Degetul nu se mișcă.

— Duhule! strigă el, agățându-se cu disperare de mantia lui, ascultă-mă! Nu mai sunt cel care am fost. Nu voi fi cel ce aș fi fost dacă nu te-aș fi întâlnit. De ce-mi arăți asta, dacă orice speranță e pierdută pentru mine?

Pentru prima dată, mâna păru să tremure.

— Bunule duh, continuă el, târându-se în fata lui. Firea ta bună se va milostivi de mine și îmi va ține partea. Spune-mi că mai pot schimba umbrele pe care mi

le-ai arătat, ducând o altă viață!

Mâna cea bună tremură.

— Voi cinsti Crăciunul din adâncul inimii și mă voi strădui să-l respect tot anul. Voi trăi în Trecut, Prezent și Viitor. Duhurile celor trei vor dăinui în mine. Nu voi uita nicicând învățămintele pe care mi le-au dat! O, spune-mi că pot șterge înscrisul de pe această piatră!

În deznădejdea lui, apucă mâna fantomatică. Aceasta încercă să se elibereze din strânsoare, dar Scrooge izbuti s-o rețină, cu forța pe care i-o dădea rugămintea lui stăruitoare. Cu o forță și mai mare, duhul îl respinse.

Ridicându-și mâinile într-o ultimă rugă pentru schimbarea destinului său, omul văzu cum gluga și mantia stafiei se preschimbă. Duhul se împuțina, se prăbuși și se prefăcu într-un stâlp de pat.

STANȚA A CINCEA

Sfârșitul povestirii

DA! Stâlpul de pat era chiar al lui. Patul era al lui, odaia era a lui. Și lucrul cel mai bun, cea mai mare fericire, timpul din fața lui îi aparținea și putea așadar să se îndrepte!

— Voi trăi în Trecut, Present și Viitor! repetă Scrooge, dându-se jos din pat. Duhurile celor trei vor dăinui în mine. O, Jacob Marley! Cerul și Crăciunul să fie slăvite! O spun în genunchi, bătrâne Jacob, în genunchi!

Era atât de agitat și de înflăcărat de bunele sale intenții, că glasul lui dogit abia de-l mai asculta. Plânsese în hohote cumplite în confruntarea cu duhul și fața îi era scaldată în lacrimi.

— N-au fost smulse! strigă Scrooge, luând în brațe una din draperiile patului, n-au fost smulse cu inele cu tot! Sunt aici eu sunt aici umbrele celor ce ar fi putut fi pot fi alungate. Vor fi alungate. Știu că vor fi!

În tot acest timp, mâinile lui își făceau de lucru cu veșmintele, le întorcea pe dos, le așeza cu susul în jos, le sfâșia, le răsucea, făcându-le părtașe la tot felul de năstrușnicii.

— Nu știi ce să fac! strigă Scrooge, râzând și plângând în același timp și înfășurându-se cu ciorapii precum Laocoon cu șerpii. Mă simt ușor ca o pană, fericit ca un înger, vesel ca un școlar. Sunt amețit ca un bețivan. Un Crăciun fericit tuturor! Un An Nou bun întregii lumi! Salut! Hei, voi toți! Salut!

O zbughi în salon, dar acolo nu stătu locului, se învârtea tot timpul.

— Uite cratița cu terci! strigă Scrooge, țâșnind din nou și dând roată căminului. Uite ușa pe care a intrat fantoma lui Jacob Marley! Uite colțul unde s-a așezat Fantoma Crăciunului Present! Uite fereastra de unde am văzut duhurile rătăcitoare! Totul e în bună rânduială, totul e adevărat, toate s-au întâmplat. Ha, ha, ha!

Pentru un om care nu mai râsese de atâția ani de zile, era cu adevărat un răs splendid, un răs absolut fantastic! Era tatăl unui lung, lung șir de râsete nemaipomenite!

— Nu știi în ce zi suntem, spuse Scrooge. Nu știi cât timp am stat printre duhuri. Nu știi nimic. Sunt ca un bebeluș. Dar nu contează. Nu-mi pasă. Prefer să fiu un bebeluș. Hei, voi, salut! Vă salut!

Efuziunile lui fură domolite de dangătele de clopot cele mai vesele pe care le auzise vreodată. Cling, clang, ciocănel. Ding, dong, clopot greu. Clopot, dong, ding. Ciocănel, clang, cling! Ah, minunat, minunat!

Alergă la fereastră, o deschise și scoase capul. Nici pâclă, nici ceață, ger senin, strălucitor, jovial, însuflețitor. Un ger care-i cântă sângelui ca să danseze, lumina aurie a soarelui, cer divin, aer bun, curat, clopote vesele. Ah, minunat, minunat!

— Ce zi e azi? strigă Scrooge spre un băiat de pe stradă, în haine de

sărbătoare, care hoinărea probabil pe acolo.

— Ce? îi răspuse băiatul din cale-afară de mirat.

— Ce zi e azi, drăguțule? spuse Scrooge.

— Azi! răspuse băiatul. Păi, e ZIUA DE CRĂCIUN.

— E Ziua de Crăciun! își spuse Scrooge. N-am pierdut-o. Tot ce au făcut duhurile s-a petrecut într-o singură noapte. Ele pot face orice. De bună seamă că pot! Salut, drăguțule!

— Salut! îi răspuse băiatul.

— Știi prăvălia cu păsări, a doua stradă de aici, pe colț? se interesă Scrooge.

— Cred și eu c-o știu! răspuse flăcăul.

— Deștept băiat! spuse Scrooge. Minunat băiat! Nu știi cumva dacă au vândut curcanul premiat, care era agățat acolo? Nu curcanul cel mic, ci ăla mare.

— Ăla mare cât mine? întrebă băiatul.

— Delicios băiat! E o plăcere să stai de vorbă cu el. Da, iezișorule.

— Mai e agățat și acum acolo, răspuse băiatul.

— Da, mai este? spuse Scrooge. Du-te și cumpără-l.

— Ei, pe naiba! exclamă băiatul.

— Nu, zău, spuse Scrooge. Vorbesc serios. Du-te și cumpără-l și spune-le să vină cu el aici, ca să le arăt unde să-l ducă. Întoarce-te cu omul, și o să-ți dau un șiling, întoarce-te cu el în mai puțin de cinci minute, și îți dau jumătate de coroană!

Băiatul o zbughi ca din pușcă. Nici un pușcaș cu mâna sigură pe trăgaci nu ar fi fost atât de iute.

— O să i-l trimit lui Bob Cratchit, șopti Scrooge, frecându-și mâinile și prăpădindu-se de râs. N-o să știe cine i l-a trimis. E de două ori mai mare decât Tim Degețel. Joe Miller însuși n-a făcut vreodată o glumă atât de bună ca această surpriză pentru Bob!

Mâna cu care scrise adresa nu era prea sigură, dar, oricum, reuși s-o scrie, apoi coborî să deschidă ușa dinspre stradă, pregătindu-se pentru sosirea omului de la prăvălia de păsări, în timp ce stătea acolo, așteptându-l, privirea îi căzu pe ciocănașul de la ușă.

— O să-l iubesc toată viața! strigă Scrooge mângâindu-l. Înainte, abia de mă uitam la el. Ce expresie cinstită are fața lui! E un ciocănaș minunat! Iată curcanul! Hei, salut! Ce mai faci? Un Crăciun fericit!

Era un curcan pe cinste! Dar era o pasăre care n-ar fi putut sta pe picioarele ei. I s-ar fi înmuiat sub ea, într-o clipită, ca bețele de ceară pentru peceti.

— A, dar e cu neputință să fie dus în Camden Town, spuse Scrooge. Trebuie să iei o trăsură.

Chicoteala cu care spuse acestea, chicoteala cu care plăti curcanul, chicoteala cu care plăti trăsura, chicoteala cu care îl răsplăti pe băiat fură mai prejos doar de chicoteala cu care se așeză din nou pe scaun, cu răsuflarea tăiată, și chicoti până ce izbucni în plâns.

Nu-i fu ușor să se bărbierească, fiindcă mâna continua să-i tremure foarte tare

și bărbieritul cere atenție mare, chiar dacă nu dansezi în același timp. Dar dacă și-ar fi tăiat vârful nasului, și-ar fi lipit un plasture pe el și ar fi fost foarte mulțumit.

Se îmbracă frumos, „cu hainele cele mai bune” și, în sfârșit, ieși în stradă. Oamenii se perindau pe afară, așa cum îi văzuse el împreună cu Fantoma Crăciunului Present, și mergând cu mâinile la spate, Scrooge îi privea pe toți cu un zâmbet fericit, într-un cuvânt, avea o figură atât de plăcută, de atrăgătoare, încât trei sau patru persoane bine dispuse îi spuseră: „Bună dimineța, domnule! Un Crăciun fericit!” Iar Scrooge avea să spună adesea după aceea că, dintre toate sunetele prietenoase pe care le auzise în viața lui, acelea fuseseră cele mai prietenoase pentru auzul lui.

Nu mersese prea departe, când îl văzu venind spre el pe domnul corpulent care intrase în casieria lui cu o zi înainte și îl întrebase : „Firma «Scrooge și Marley», bănuiesc?” Simți un junghi în inimă gândindu-se cum îl va privi acel bătrân domn când se vor întâlni, dar cunoștea drumul care se așternea în fața lui și îl urmă.

— Dragul meu domn, spuse Scrooge, mărink pasul și luându-i bătrânului domn amândouă mâinile. Ce mai faceți? Sper că ați izbutit ieri. Ați fost foarte amabil. Un Crăciun fericit, domnule!

— Domnul Scrooge?

— Da, spuse domnul Scrooge. Acesta este numele meu și mă tem că nu e prea plăcut pentru dumneavoastră, îngăduiți-mi să vă cer iertare. Și vă rog să aveți bunătatea să... Și Scrooge îi șopti ceva la ureche.

— Doamne sfinte! strigă domnul, de parcă-i pierise răsuflarea. Dragă domnule Scrooge, vorbiți serios?

— Vă rog, spuse Scrooge. Nici un bănuț mai puțin. Vă asigur că voi fi răsplătit cu vârf și îndesat, îmi faceți această favoare, vă rog.

— Dragă domnule, spuse celălalt, strângându-i mâna, nici nu știu ce să spun față de această mărini...

— Nu spuneți nimic, vă rog, îi răspunse Scrooge. Veniți pe la mine. Veți veni la mine?

— Voi veni! strigă bătrânul domn. Și era limpede că era hotărât s-o facă.

— Vă mulțumesc, spuse Scrooge. Vă rămân îndatorat. Mii de mulțumiri. Să v-ajute Dumnezeu! Se duse la biserică, se plimbă pe străzi, privi oamenii care se vânzoleau de colo-colo, mângâie copilașii pe cap, vorbi cu cerșetorii, se uită în jos, spre bucătăriile caselor, și în sus, spre ferestre, și descoperi că toate acestea îi făceau plăcere. Nu visase niciodată că o plimbare că, de fapt, orice îl putea face atât de fericit. După-amiază, își îndreptă pașii spre casa nepotului său.

Trecu prin fața ușii de nenumărate ori până să-și facă în cele din urmă curajul să urce scara și să bată la ușă. Dar își luă inima-n dinți și bătu.

— Stăpânul tău e acasă, draga mea? o întreabă Scrooge pe fată. Frumușică fată! Foarte frumușică.

— Da, domnule.

— Unde e, scumpo? întreabă Scrooge.

— În sufragerie, domnule, împreună cu doamna. Vă conduc eu sus, dacă doriți.

— Îți mulțumesc, dar mă cunoaște, spuse Scrooge cu mâna pe clanța ușii dinspre sufragerie. Am să intru aici, draga mea.

Apăsă ușor clanța și băgă încet capul pe ușă. Ședeau la masă (care era aranjată ca de sărbătoare), fiindcă gospodinele tinere sunt foarte pretențioase în privința asta și se îngrijesc să fie toate așa cum se cuvine.

— Fred! spuse Scrooge.

Doamne, Dumnezeule, ce se mai sperie nepoata lui prin alianță! În clipa aceea Scrooge uitase că ea ședea în colțul unde se afla scăunelul pentru picioare, căci altminteri n-ar făcut cu nici un chip una ca asta.

— Sfinte Doamne, strigă Fred, cine e?

— Eu sunt. Unchiul tău, Scrooge. Am venit la masă. Îmi îngădui să intru, Fred?

Cum să nu-i îngăduie să intre? Păi, a fost o minune că nu i-a smuls brațul din încheietură! În cinci minute se simțea ca acasă. Nu mai pomenise o primire mai călduroasă. Nepoata lui era neschimbată. La fel și Topper, când sosi și el. La fel și sora cea durdulie, când veni și ea. La fel arătau toți, când sosiră și ei. Minunată petrecere, minunate jocuri, minunată înțelegere, mi-nu-na-tă fericire!

Dar a doua zi dimineată se duse devreme la birou. O, da, ajunse devreme, își dorea tare mult să ajungă primul și să-l prindă pe Bob Cratchit că întârzie! Chiar asta își pusese în gând.

Și izbuti, într-adevăr, izbuti! Ceasul bătu de nouă. Nici urmă de Bob. Și un sfert. Nici urmă de Bob. Întârzie exact optsprezece minute și jumătate. Scrooge ședea cu ușa larg deschisă, ca să-l poată vedea când intră în Cutie.

Își scoase pălăria înainte de a deschide ușa, își scoase apoi și șalul.

Într-o clipită era pe scaunul lui, mâzgăbind iute cu tocul, de parcă ar fi încercat să prindă din urmă ora nouă.

— Salut! bombăni Scrooge, încercând să imite cât mai bine tonul lui obișnuit. Cum îndrăznești să vii la ora asta?

— Vă rog foarte mult să mă iertați, domnule, spuse Bob. Am întârziat, într-adevăr.

— Ai întârziat? întrebă Scrooge. Da. Cred că da. Poftește aici, domnule, te rog.

— Nu se întâmplă decât o dată pe an, domnule, se rugă Bob, ieșind la iveală din Cutie. Nu se va mai repeta. Am cam petrecut și eu ieri, domnule.

— Știi ceva, prietene? spuse Scrooge, n-am de gând să mai admit asemenea lucruri. De aceea, continuă el, sărind de pe scaun și dându-i lui Bob un ghiont atât de puternic, încât acesta ajunse clătinându-se înapoi, în Cutie. Și de aceea, îți voi mări salariul!

Bob începu să tremure și se apropie puțin de riglă, îi trecu prin minte să-l pocnească pe Scrooge cu ea, să-l țină bine și să strige după ajutor în fundătură, cerând oamenilor să aducă o cămașă de forță.

— Un Crăciun fericit, Bob! spuse Scrooge, cu o sinceritate care nu putea fi pusă la îndoială, în timp ce-l bătea pe spate, îți doresc un Crăciun fericit, Bob, bunul meu prieten, cum nu ți-am dorit de ani de zile! O să-ți măresc salariul și o să mă străduiesc să-ti ajut familia nevoiașă. O să discutăm despre treburile tale chiar astăzi după-amiază, la un castron cu crușon fierbinte de Crăciun! Ingrijește-te de foc și mai cumpără o găleată de cărbuni înainte de a mai pune un punct pe i, Bob Cratchit!

Scrooge a făcut mai mult decât a promis. A făcut tot ce promisese și multe altele pe deasupra, iar pentru Tim Degețel, care nu murise, a fost ca un al doilea tată. A devenit un prieten atât de bun, un stăpân atât de bun și un om atât de bun, cum nu se mai văzuse în bunul și bătrânul oraș, în nici un alt bun și bătrân oraș, orașel sau târg, și nici în toată buna și bătrâna lume. Unii râdeau văzându-l atât de schimbat, dar el îi lăsa să râdă și nu se sinchisea de ei, fiindcă era îndeajuns de înțelept ca să știe că pe acest pământ, niciodată, dar niciodată, nu s-a petrecut ceva bun, fără ca unii oameni să se prăpădească de râs la început, și știind că asemenea oameni sunt oricum orbi, se gândea că e mai bine să-și încrețească ochii a râs, decât să-și manifeste boala într-un mod mai puțin atrăgător. Propria lui inimă râdea și asta-l mulțumea pe deplin.

N-a mai avut nici o legătură cu duhurile, dar a trăit după aceea conform Principiului Abstenenței Totale, și se spunea întotdeauna despre el că știe să țină Crăciunul, dacă există vreun om în viață care să știe într-adevăr acest lucru. Să dea Dumnezeu să se poată spune asta și despre noi, despre noi toți! Și, după cum a spus Tim Degețel, să ne dea Dumnezeu sănătate, tuturor!